

MEDIJSKE NAVADE STAREJŠIH (65 LET IN VEČ)

Vodja projekta: izr. prof. dr. Mateja Rek
Raziskovalec: doc. dr. Andrej Kovačič
Tehnična sodelavka: Kristina Brumat

Ljubljana, 2018

MEDIJSKE NAVADE STAREJŠIH (65 LET IN VEČ)

Mateja Rek, Andrej Kovačič, Kristina Brumat

Leto izdaje: 2018

Verzija: 9.4

Priložene datoteke:

- Priloga1-STAR_2018_kvalitativna_raziskava.docx (36 strani, 0,1 mb, prepis intervjujev)
- Priloga2- STAR_2018_kvantitativna_raziskava.docx (90 strani, 0,7 mb, grafi in tabele)

»Infrastrukturni program Fakultete za medije – zbiranje, vodenje in arhiviranje podatkov o medijski pismenosti« financira Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS – ARRS kot infrastrukturni program. Sredstva je ARRS zagotovila po pogodbi št.1000-16-2916.

KAZALO

1	POVZETEK	6
1.1	KRATEK POVZETEK.....	6
1.2	RAZŠIRJEN POVZETEK	7
2	UVOD	11
2.1	Usmeritve in financiranje programa	11
2.2	Cilji raziskave	12
2.3	Omejitve empiričnega dela raziskave	12
3	Oprelitev populacije preučevanja IN PREGLED RAZISKAV NA PODROČJU. 13	
3.1	Stanje populacije starejših v Sloveniji	13
3.1	Stanje populacije starejših v EU in ZDA	14
3.2	Trendi staranja prebivalstva	16
3.3	Aktivnost starejšega prebivalstva	17
3.1	Življenje na domu ali v domu starejših občanov	21
3.1	Uporaba IKT pri starejši populaciji	21
3.2	Razlogi za manjšo uporabo IKT pri starejši populaciji.....	24
4	PREDSTAVITEV PODATKOV KVALITATIVNEGA DELA – POGLOBLJENI INTERVJUJI	25
5	PREDSTAVITEV PODATKOV KVANTITATIVNEGA DELA RAZISKAVE ...	41
5.1	Potek zbiranja podatkov	41
5.2	Vprašalnik kvantitativna raziskava	41
5.3	Značilnosti vzorca.....	41
5.4	Izpostavljenost medijem.....	51
5.1	Deljenje informacij na družbenih omrežjih.....	57
5.2	Razmišljanja o medijih, verodostojnosti novic in preverjanju informacij	59
5.3	Koristnost naprav in pripomočkov.....	62
6	ZAKLJUČEK.....	68
VIRI.....		70

KAZALO SLIK

Slika 1: Število starejših prebivalcev glede na starost in spol.....	13
Slika 2: Število starejših prebivalcev glede na starost v letih.....	14
Slika 3: Pričakovana doba brez kakršne koli oblike invalidnosti glede na leta v EU	15
Slika 4: Piramida starosti prebivalstva v EU 2001 in 2017.....	16
Slika 5: Indeks staranja v slovenskih občinah 2011	17
Slika 6: Odstotek starejših v primerjavi z aktivnim prebivalstvom v EU.....	18
Slika 7: Odstotek starejših v primerjavi z ostalimi starostnimi skupinami v EU	19
Slika 8: Aktivnost starejšega prebivalstva glede na sektor v EU	20
Slika 9: Rast uporabe interneta s strani starejšega prebivalstva glede na leto analize.....	22
Slika 10: Poštna številka anketiranca	42
Slika 11: Število oseb v gospodinjstvu intervjuvane osebe	43
Slika 12: Izobrazba anketiranih	44
Slika 13: Vključenost v vsaj eno društvo	45
Slika 14: Okvare vida, sluha in telesne omejitve.....	46
Slika 15: Okvare vida, sluha in telesne omejitve.....	47
Slika 16: Okvare vida, sluha in telesne omejitve.....	48
Slika 17: Ali imate dostop do interneta?	49
Slika 18: Katere vrste telefon uporabljate?	50
Slika 19: Primerjava izpostavljenosti različnim medijem za celoten vzorec	51
Slika 20: Primerjava izpostavljenosti različnim medijem glede na starostni skupini in spol .	52
Slika 21: Uporaba drugih medijev primerjalno	54
Slika 22: Tedenska uporaba interneta v Angliji starejših od 65 let	55
Slika 24: Že objavili na spletnih portalih ali družbenih omrežjih informacije.....	57
Slika 25: Že objavili na spletnih portalih ali družbenih omrežjih fotografije ali selfi.....	58
Slika 26: Slovenskim medijem zaupam glede informacij.....	59
Slika 27: Kritično vrednotenje medijev in vpliva.....	60
Slika 28: Internet mi je izboljšal življenje.....	62
Slika 29: Mobilni telefon mi zelo koristi.....	63
Slika 30: Novi tehnološki pripomočki so zelo koristni.....	64
Slika 31: Če bi imel več denarja, bi bilo moje življenje boljše	65
Slika 32: Internet znam dobro uporabljati.....	66

KAZALO TABEL

Tabela 1: Število starejših prebivalcev v Sloveniji.....	13
Tabela 2: Deleži aktivnosti na internetu starejšega prebivalstva za države EU	23
Tabela 3: Spremljanje medijev	26
Tabela 4: Spremljanje novic	30
Tabela 5: Aktivnosti na družbenih omrežjih	34
Tabela 6: Uporaba spleta.....	37
Tabela 7: Odstopanja spremljanja medijev glede na različne dejavnike	53
Tabela 8: Odstopanja mnenj trditev glede na različne demografske in druge dejavnike.....	61

1 POVZETEK

1.1 KRATEK POVZETEK

Predstavljena podatkovna zbirka vsebuje kvalitativno in kvantitativno zbrane podatke mnenj oseb starih 65 let in več. Osebe vključene v vzorec in intervju dobro predstavljajo slovensko populacijo starejših tako po spolu, starosti, izobrazbi in mestu domovanja. Kvalitativno je bilo izvedeno 18 intervjujev s pomočjo delno strukturiranega vprašalnika. V kvantitativnem delu smo zajeli mnenja 322 respondentov s 50-imi spremenljivkami (od teh je bilo 8 demografskih). Podatki so bili pridobljeni z osebnim intervjujem v prisotnosti raziskovalca med 10.5.2018 in 30.9.2018 v Sloveniji. Izpostavili smo naslednje tematike:

- 1) povprečna dnevna izpostavljenost medijem,
- 2) raba interneta in družbenih omrežij,
- 3) z mediji povezano deljenje informacij na spletu,
- 4) kritični pogled na medije,
- 5) specifična vprašanja, povezana s starejšimi.

Rezultati kažejo v prvi vrsti na podobnosti in razlike tudi znotraj različnih skupin starejših oseb. Podobnosti so vidne pri relativno enotnem spremljanju klasičnih medijev – zlasti televizije. Razlike pa se pojavljajo zlasti pri uporabi sodobnih medijev – interneta in družbenih omrežij.

Ključne besede: mediji, starejši, nad 65 let, družbena omrežja, deljenje informacij

1.2 RAZŠIRJEN POVZETEK

V okviru Infrastrukturnega programa Fakultete za medije (<http://www.fame.si/>) – zbiranje, vodenje in arhiviranje podatkov o medijski pismenosti – smo že pridobili podatke različnih skupin (celotne populacije, otrok, mladostnikov, gluhih in naglušnih ter slepih in slabovidnih oseb). Z zbiranjem podatkov mnenj starejših smo želeli dopolniti raziskovanje vpliva medijev na ranljive skupine in s tem v Sloveniji spodbujati metodološko in konceptualno raznovrstne raziskave na področju. Raziskovanje trenutnega stanja je velikega pomena, saj s trendom povečane izpostavljenosti ranljivih skupin ob hitrem napredku tehnologije še ni mogoče predvideti dejanskih dolgoročnih učinkov njihove izpostavljenosti različnim sodobnim medijem. Preučevanje starejših je zaradi nenehnega povečevanja razmerja do aktivnega prebivalstva in ekonomskih ter socialnih posledic izjemnega pomena. Na omenjenem področju je zelo malo zbranih podatkov, zato sta podatkovna zbirka in postavitve metodologije raziskovanja omogočila nadaljnje študije in objave raziskovalcev različnih področij.

Pri zbiranju podatkov smo se osredotočili zlasti na medijsko izpostavljenost, kritično razmišljanje, spremljanje novic ter predloge za izboljšanje stanja. V zbrane podatke so vključena mnenja starejših oseb – tako tistih vključenih v institucionalno oskrbo (domovi za starejše občane), kot drugih starejših, ki bivajo v svojih domovih. Skupaj je vzorec 322 oseb sestavljen tako, da čim boljše predstavlja preučevano populacijo. Anketiranje je potekalo v prisotnosti ocenjevalca na papir ali z direktnim vnosom v računalnik. Z namenom možnosti naknadne poglobljene analize smo izvedli tudi 17 poglobljenih intervjujev, ki dodatno omogočajo razumevanje problematike medijev in starejših.

Vprašalnik je bil izdelan na podlagi izkušenj raziskovanja medijske pismenosti in prilagojen s specifičnimi vprašanji, relevantnimi za starejše. Hkrati je vprašalnik vseboval tudi vprašanja glede stanja vida, sluha in gibalne sposobnosti. Strukturiran vprašalnik kvalitativne raziskave je temeljil na podlagi pogovorov s strokovnjaki s področja, zaposlenimi na Univerzitetnem rehabilitacijskem inštitutu Soča in Nacionalnem inštitutu za javno zdravje.

O populaciji starejših

- V Sloveniji je po statističnih podatkih v prvem četrtletju 2018 živel 19,4 % (401.262) oseb, starih 65 let ali več. Odstotek žensk v prvi starostni skupini (65-74 let) je 52,8 %, v drugi (nad 75 let) pa kar 63,5 %. Skupno je v skupini starih 65 let ali več 57,8 % oseb ženskega spola. V EU-28 je 1.1.2016 živel 510,3 milijonov ljudi, od katerih je bilo 98 milijonov starejših od 65 let.
- Povprečna pričakovana življenjska doba deklice, rojene leta 2015 v EU-28, je 83,3 leta, medtem ko je pričakovana življenjska doba fanta 77,9 let (Eurostat, 2017).
- Stopnja starostne odvisnosti za EU-28 je bila 1. januarja 2017 29,3 %; kot taka so bile za vsako osebo, staro 65 let ali več, nekaj več kot tri delovno sposobne osebe (Eurostat, 2017a). V Sloveniji je znašal ta delež 27,6 % oz. malo pod EU povprečjem.
- V obdobju od leta 2017 do leta 2080 se pričakuje, da se bo delež aktivnega prebivalstva enakomerno zmanjševal do leta 2050. Zaradi gibanja prebivalstva med starostnimi skupinami se bo delež odvisnosti EU-28 predvidoma skoraj podvojil z 29,9 % v 2017 na 52,3 % do leta 2080.
- 14,1 % gospodinjstev v EU-28 je leta 2016 sestavljala ena oseba, stara 65 let in več.
- Večina starejših ljudi bi glede na njihovo mnenje raje živela v svojih domovih. V letu 2011 je bil delež starejših oseb v EU, ki imajo od 65 do 84 let in živijo v institucionalnem gospodinjstvu (zdravstvene ustanove ali institucije za upokojene ali starejše osebe), le 1,7-odstotkov (Eurostat, 2017). V Sloveniji je v domovih za starejše na primer v letu 2015 prebivalo le 4 % starejših (16.276).
- Podatki Eurostata o informacijskih in komunikacijskih tehnologijah (IKT) kažejo, da je v letu 2016 skoraj polovica (45 %) starejših prebivalcev, ki so bili v EU-28 opredeljeni kot osebe, stare 65-74 let, vsaj enkrat tedensko uporabljala internet.
- V EU-28 je leta 2016 več kot četrtina (26 %) starejših oseb, starih 65-74 let, uporabljala internetno bančništvo.
- Slovenija pri starejših (starih med 65 in 74 let) precej zaostaja za povprečjem EU. Tako je internet v zadnjem tednu uporabljalo v Sloveniji le 28 % starejših (povprečje EU je 45 %). Podobno je internetno bančništvo uporabljalo v Sloveniji le 10 % starejših (povprečje EU je 26 %). Še večja razlika je v spletnem nakupovanju. V zadnjem letu je v Sloveniji le 7 % starejše populacije opravilo spletni nakup (povprečje EU je 27 %). Veliko manjša je tudi uporaba družbenih omrežij, ki v Sloveniji dosega le 6 % starejše populacije v primerjavi s 16 % v povprečju EU.

Izpostavljenost tradicionalnim medijem – opisna (kvalitativna raziskava)

- Praktično vsi intervjuvanci spremljajo predvsem slovenske največje televizijske programe, pri čemer bistveno izstopajo programi RTV Slovenije.
- Po mnenju intervjuvanih oseb relativno malo spremljajo radio, so pa pri tem velike razlike med posamezniki. Revije so za njih zanimive, časopisi pa praktično nič (izpostavili so tudi reševanje križank). Pri zelo majhnem številu je razvidna dejanska prisotnost na internetu.
- Povečini so starejši dokaj enotni, da bi se najtežje odpovedali televiziji.
- Praktično vsi intervjuvanci spremljajo novice preko medijev. Večina jih verjame novicam v medijih.
- Delež starejših, ki uporabljajo internet in družbena omrežja, je majhen. Uporaba je redka v primerjavi z ostalo populacijo.
- Dostop do interneta ima malo manj kot polovica vprašanih.

Izpostavljenost tradicionalnim medijem – vrednostna (kvantitativna raziskava)

- Pametni telefon z internetno povezavo imajo štirje od desetih vprašanih. Približno enako število jih ima pametni telefon brez internetne povezave. Le vsak šesti ima preprost telefon.
- Starejši spremljajo TV okvirno dve uri in petnajst minut dnevno. Televizije ne gleda le 6,2 % vprašanih, skoraj polovica pa gleda TV 3 ure ali več dnevno. V prostoru, kjer je prižgana TV, so v povprečju dobre 3 ure in le dva vprašana nista v takšnem prostoru.
- Radijski program poslušajo skoraj uro in 45 minut. Kar 20 % jih ne poslušata radia.
- Anketirani se relativno malo pogovarjajo po telefonu (22 minut dnevno). Okoli 20 % se jih ne pogovarja po telefonu. Telefon za vse namene pa uporabljajo povprečno 43 minut dnevno (vsak deseti ga ne uporablja).
- 37 minut dnevno berejo tiskane medije v papirni obliki. Slednje ne bere nikoli 20 % vprašanih.
- Mlajši starostniki in takšni, ki živijo na podeželju, so manj izpostavljeni medijem kot starejši.

Računalnik, telefon, internet in objava informacij

- Tablice ali računalnika ne uporablja okoli polovica vprašanih. Povprečno uporabljajo okvirno 40 minut dnevno.
- Na internetu ni prisotnih več kot polovica (58 %). Vsak peti je prisoten na internetu uro ali več dnevno.
- Dnevno pošljejo vprašani povprečno malo več kot eno tekstualno sporočilo. Več kot polovica jih ne pošilja tekstualnih sporočil.
- Starejši (razen izjem) praktično ne igrajo video iger.
- Vsak peti vprašani je prisoten na družbenih omrežjih, vendar le vsak deseti pol ure ali več dnevno.

Kritični pogled in zaupanje v medije

- Anketirani so si zelo različnih pogledov ali naj zaupajo ali ne slovenskim medijem.
- Mnenja glede trditve »Dokler medij nudi zabavo, ni pomembno, kdo je lastnik, ali kako je financiran«, so zelo enakomerno porazdeljena na vseh pet možnih odgovorov (1 popolnoma se ne strinjam - 5 popolnoma se strinjam)
- Anketirani tudi približno enako verjamejo različnim medijem (televizija in reviji 2,73, splet 2,93, družbena omrežja 2,83 na 5 stopenjski likertovi lestvici.
- S trditvijo »Internet mi je izboljšal življenje« se ne strinja več kot 40 % vprašanih.
- Na trditev »Mobilni telefon mi zelo koristi« skoraj dve tretjini odgovarja pritrdilno.
- Več denarja za dve tretjini ne pomeni boljšega življenja.
- Le vsak četrti anketirani se strinja ali popolnoma strinja s trditvijo, da zna internet dobro uporabljati.

2 UVOD

2.1 Usmeritve in financiranje programa

Izvedbo pridobivanja podatkov je financirala Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS – ARRS kot infrastrukturni program »Infrastrukturni program Fakultete za medije – zbiranje, vodenje in arhiviranje podatkov o medijski pismenosti«. Sredstva je ARRS zagotovila po pogodbi št. 1000-16-2916.

Usmeritev programa je zbiranje podatkov o stanju medijske pismenosti v Sloveniji, spremljanje dejavnikov in trendov medijske pismenosti v daljšem obdobju in nudenje podpore raziskovalnim projektom, programom, razvojnim programom in projektom ter državnim in drugim vladnim organom ali resorjem pri izvajanju njihove službe.

Podatki, ki se zbirajo v okviru tega programa, predstavljajo temelj analize stanja medijske pismenosti v Sloveniji. Omogočajo komparativno analizo stanja medijske pismenosti v evropskem in globalnem prostoru. Verjamemo, da bodo zbrani podatki v prihodnosti pripomogli k oblikovanju javnih politik in izvajanju le-teh na področju medijske pismenosti tako v smislu vsebin, forme, metod dela, kot drugih specifičnih značilnosti. Pridobili smo že podatke:

- Medijska pismenost 2014 (Rek, Kovačič, Milanovski Brumat 2014);
- Mediji in predšolski otroci (Rek, Milanovski Brumat 2016);
- Mediji in srednješolci (Rek, Milanovski Brumat 2016);
- Mediji in osnovnošolci (1.-6. razred) (Rek, Milanovski Brumat 2016).
- Medijske navade gluhih in naglušnih ter slepih in slabovidnih (Rek, Kovačič, Milanovski Brumat 2017);

V okviru izvedbe 2018 in tega poročila smo zbrali naslednje podatke:

- kvalitativno pridobljeni podatki v okviru poglobljenih intervjujev v Sloveniji,
- kvantitativno zbrani podatki s pomočjo osebnega anketiranja v Sloveniji.

2.2 Cilji raziskave

Osnovni cilj preučevanja medijske pismenosti starejših je zajem kakovostnih podatkov v povezavi z izpostavljenostjo medijem ter kritičnim mišljenjem starejših (65 let in več) v povezavi z mediji. Poudarki so bili tudi na tematikah uporabe medijev, spremljanja novic, aktivnosti na družbenih omrežjih ter mnenju glede verodostojnosti informacij v medijih. Poseben sklop je zajemalo tudi deljenje informacij na spletu.

Raziskava je skupaj s prilogami objavljena na posebej v ta namen izdelanih spletnih straneh o medijski pismenosti (www.pismenost.si). Zbrani podatki omogočajo državnim organom, da lažje evalvirajo dejansko stanje in izboljšajo delo pripravljavcev vsebin. Podatki prikazujejo, da mediji igrajo zelo pomembno vlogo v življenju starejših in zato je pri tej skupini oseb še posebej pomembno spremljati navedene tematike. Poleg tega je zanimiv in izpostavljen tudi trend čedalje večje uporabe računalnika in pametnih telefonov za dostop do interneta. Končno je izpostavljena tudi raven kritičnosti in s tem stanja medijskega opismenjevanja z namenom boljše medsebojne povezanosti in vključenosti v družbo.

2.3 Omejitve empiričnega dela raziskave

Raziskava se je zaradi načina anketiranja izvajala preko osebnih intervjujev na lokacijah Ljubljana in okolica, Nova Gorica in okolica, Maribor in okolica, Kranj in okolica, Koper in okolica ter Novo mesto in okolica. Da bi se čim bolj približali dejanski populaciji, smo 8,7 % vprašalnikov (28) v kvantitativni raziskavi izvedli tudi v domovih za starejše občane. Intervjuji so bili s strani raziskovalca oz. ob njegovi prisotnosti v 31,4 % izpolnjevani na papir in nato vneseni v elektronsko obliko. V ostalih primerih je raziskovalec vnašal odgovore naravnost v elektronsko obliko ankete. Vse ankete so bile izvedene ob prisotnosti raziskovalca.

Kljub uporabi preverjenega vprašalnika verjamemo, da lahko prihaja do raziskovalne pristranskosti zaradi občutljivosti tematike. Pri tem obstaja verjetnost, da vprašani ne priznavajo ali pa se tudi ne zavedajo, kolikšna je njihova dejanska izpostavljenost medijem. Pri izpolnjevanju ankete lahko tako podajajo družbeno bolj zaželene odgovore. Iz navedenih razlogov smo zbiranje podatkov kvantitativne raziskave okrepili s poglobljenimi intervjuji in s tem dodatnimi informacijami ter širšim pogledom na tematiko. Pri tem je potrebno opozoriti tudi, da je prihajalo pri starejših občanah do zelo velikih razlik v spremljanju medijev, zato so

nekateri vprašalniki in intervjuji izpolnjeni le delno (na primer zaradi neuporabe družbenih omrežij in interneta), nekateri pa zelo podrobno v celoti.

3 OPREDELITEV POPULACIJE PREUČEVANJA IN PREGLED RAZISKAV NA PODROČJU

3.1 Stanje populacije starejših v Sloveniji

V Sloveniji je po statističnih podatkih v prvem četrtletju 2018 živelo 19,4 % (401.262) oseb, starih 65 let ali več, kar prikazuje spodnja tabela.

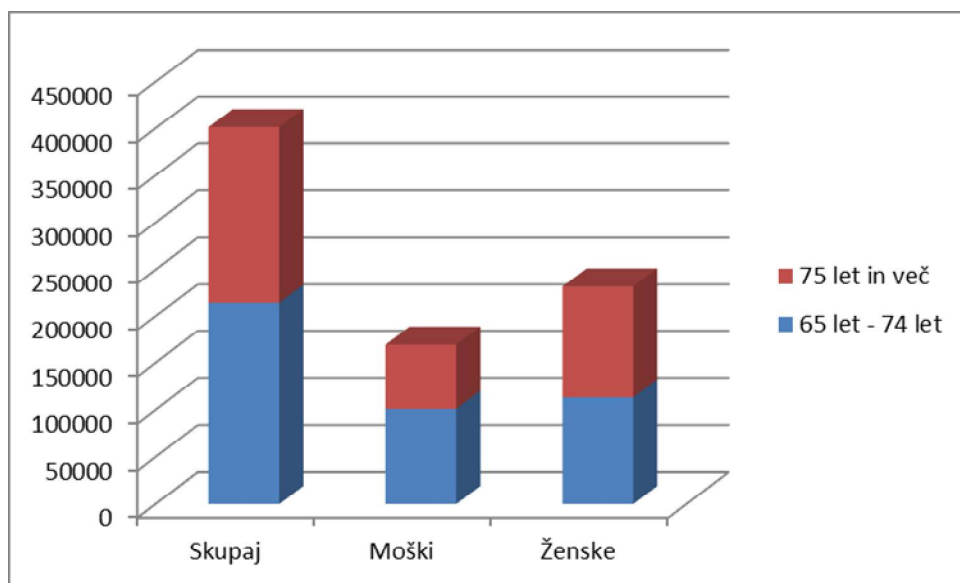
Tabela 1: Število starejših prebivalcev v Sloveniji

	Skupaj	Moški	Ženske
65 let - 74 let	214.426	101.173	113.253
75 let in več	186.836	68.095	118.741
Skupaj 65 let in več	401.262	169.268	231994

Vir: Statistični urad RS (2018)

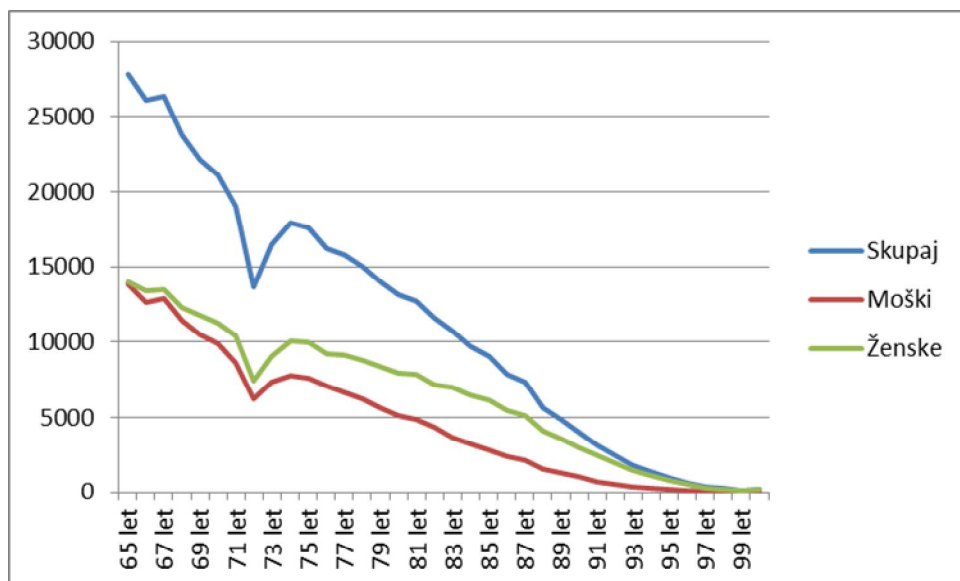
Na spodnji sliki vidimo tudi prikazano razmerje med moškimi in ženskami v obeh starostnih skupinah. Odstotek žensk v prvi starostni skupini je 52,8 %, v drugi pa kar 63,5 %. Skupno je v skupini starih 65 let ali več 57,8% oseb ženskega spola.

Slika 1: Število starejših prebivalcev glede na starost in spol

Vir: Statistični urad RS (2018)

Slika 2: Število starejših prebivalcev glede na starost v letih

Vir: Statistični urad RS (2018)

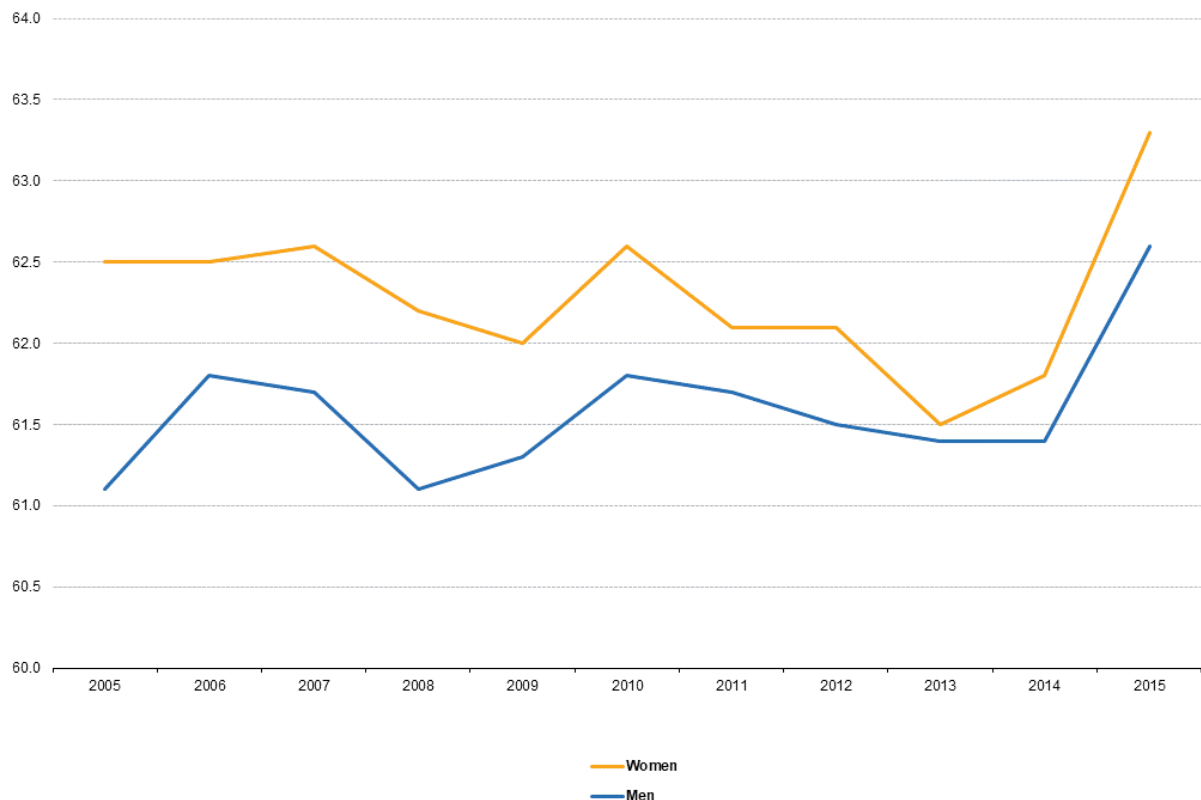
Na zgornji sliki je lepo viden tudi upad in porast generacij, povezanih z nataliteto in smrtnostjo okoli 2. svetovne vojne (sedaj starih med 70 in 77 let).

3.1 Stanje populacije starejših v EU in ZDA

V EU-28 je 1.1.2016 živel 510,3 milijonov ljudi, od katerih je bilo skoraj 98 milijonov starejših od 65 let; 57,1 % te starejše subpopulacije je bilo žensk (Eurostat, 2017). Povprečna

pričakovana življenjska doba deklice, rojene leta 2015 v EU-28, je 83,3 leta, medtem ko je pričakovana življenjska doba fanta 77,9 let (Eurostat, 2017). Pri starosti 65 let so ženske v EU-28 imele pričakovano življenjsko dobo 21,2 leta, medtem ko je bila pri moških 3,3 leta manj (Eurostat, 2017). Rast pričakovane dobe je razvidna iz spodnje slike.

Slika 3: Pričakovana doba brez kakršne koli oblike invalidnosti glede na leta v EU

Note: 2005-2009, EU-27. 2005-2006, 2008, 2010, 2013 and 2015: estimates. 2015: break in series.
Source: Eurostat (online data code: h1th_h1ye)

Vir: Eurostat (poročilo 2017)

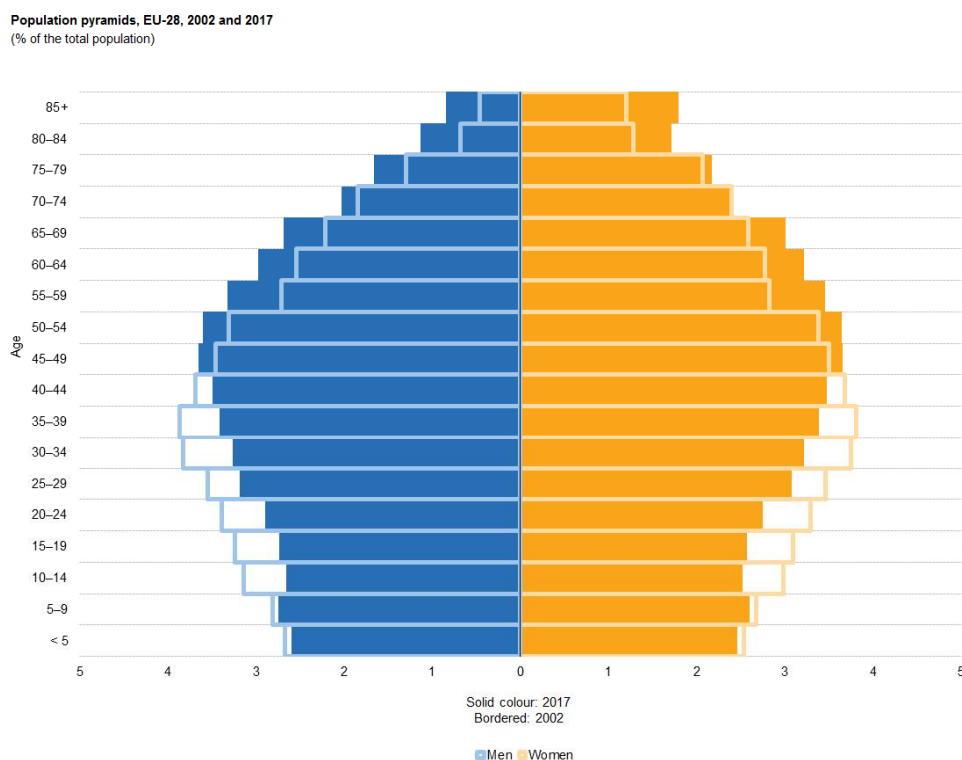
Leta 2015 bi lahko ženske v EU pričakovale, da bodo živele 63,3 leta brez kakršne koli oblike invalidnosti, kar je le 0,7 leta več kot moški (Eurostat, 2017).

V ZDA danes živi rekordnih 46 milijonov starejših (65 let in več). Le-ti danes predstavljajo 15 % celotne populacije v ZDA. Glede na projekcije Urada za popis prebivalstva bo do leta 2050 Američanov, starih 65 let in več, 22 % (Pew Research, 2017). Približno 28 % odraslih v ZDA, starih 65 let in več, ima zdravstvene težave, invalidnost ali druge ovire glede svojega zdravja (Pew Research, 2017).

3.2 Trendi staranja prebivalstva

Pospešeno staranje prebivalstva je posledica sodobnega načina življenja v gospodarsko razvitih državah. Nižanje stopnje rodnosti ter podaljševanje trajanja življenja povzročata rast državljanov, starejših od 65 let. Delež prebivalstva, starega 65 let in več, se povečuje v vseh državi članicah EU. Povečanje v zadnjem desetletju znaša od 4,9 odstotne točke na Malti in 4,4 odstotne točke na Finskem, do 1,4 odstotne točke v Belgiji in Nemčiji ter 0,1 odstotne točke v Luksemburgu. V zadnjem desetletju (2007-17) je bilo opaziti povečanje za 2,4 odstotne točke za celotno EU-28. Po drugi strani se je v populaciji EU-28 delež prebivalstva, mlajšega od 15 let, zmanjšal za 0,3 odstotne točke (Eurostat, 2017).

Slika 4: Piramida starosti prebivalstva v EU 2001 in 2017

Note: Break in series. 2017: estimate, provisional.
Source: Eurostat (online data code: demo_pjangroup)

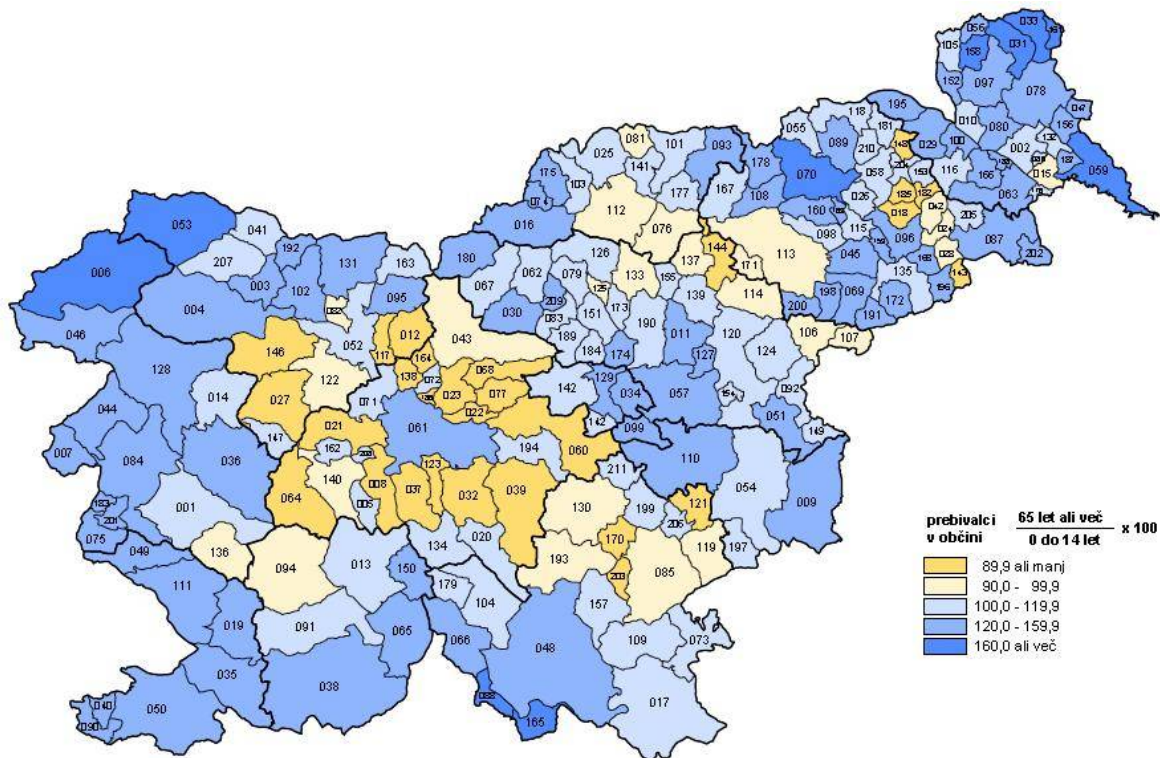
eurostat

Vir: Eurostat (poročilo 2017)

Na zgornji piramidi je jasno vidno staranje prebivalstva (prazni okvirji mlajše starosti in polni okvirji 45 let in naprej).

Na spodnji sliki je razviden tudi indeks staranja v slovenskih občinah v letu 2011, kjer je opaziti izrazito neenakost odstotka starejših v primerjavi z ostalo populacijo.

Slika 5: Indeks staranja v slovenskih občinah 2011

Vir: Statistični urad RS (2018)

3.3 Aktivnost starejšega prebivalstva

Poleg ekonomskih posledic ima staranje tudi posledice v obsegu potrebnih zdravstvenih storitev, ki odražajo spremenjeno razmerje med aktivno in vzdrževano populacijo. Razmerje starostne odvisnosti se lahko uporabi za preučevanje podpore, ki jo starejši osebe prejema od delovno sposobnega prebivalstva; ti deleži so izraženi glede na relativno velikost starejših v primerjavi z delovno aktivnim prebivalstvom. Aktivnost prebivalstva po državah EU je razvidna tudi iz spodnje slike.

Slika 6: Odstotek starejših v primerjavi z aktivnim prebivalstvom v EU

	Average	Highest ratio	Second highest ratio	Third highest ratio			
EU-28	29.3	Evrytania (Greece)	63.2	Arr. Veurne (Belgium)	51.8	Ourense (Spain)	51.6
Belgium	28.2	Arr. Veurne	51.8	Arr. Oostende	42.1	Arr. Brugge	37.9
Bulgaria	31.1	Vidin	47.9	Gabrovo	44.9	Lovech	43.1
Czech Republic	27.6	Královéhradecký kraj	30.0	Plzeňský kraj	28.4	Olomoucký kraj and Zlínský kraj	28.3
Denmark	29.3	Bornholm	46.3	Nordsjælland	36.0	Nordsjælland	36.0
Germany	32.0	Dessau-Roßlau, Kreisfreie Stadt	50.2	Suhl, Kreisfreie Stadt	48.2	Vogtlandkreis	46.9
Estonia	29.3	Kirde-Eesti	33.7	Lääne-Eesti	32.8	Kesk-Eesti and Lõuna-Eesti	31.0
Ireland	38.6	Midland	22.8	Border	22.5	West	22.5
Greece	33.1	Evrytania	63.2	Arta, Preveza	48.8	Serres	48.8
Spain	28.3	Ourense	51.6	Zamora	49.1	Lugo	46.7
France	30.0	Creuse	49.9	Nièvre	48.5	Lot	48.4
Croatia	29.0	Licko-senjska zupanija	39.3	Sibensko-kninska zupanija	38.4	Karlovacka zupanija	33.1
Italy	34.3	Savona	48.0	Trieste	47.5	Genova	47.2
Cyprus	22.1	–	–	–	–	–	–
Latvia	30.2	Latgale	31.8	Vidzeme	31.6	Kurzeme	31.5
Lithuania	28.6	Utenos apskritis	34.8	Alytaus apskritis	33.0	Panevezio apskritis	32.9
Luxembourg	20.5	–	–	–	–	–	–
Hungary	27.2	Békés	30.8	Heves	30.0	Zala	30.0
Malta	28.6	Gozo and Comino / Ghawdex u Kemmuna	32.6	Malta	28.2	–	–
Netherlands	27.8	Zeeuwsch-Vlaanderen	39.3	Delfzijl en omgeving	37.1	Oost-Groningen	36.0
Austria	27.5	Östliche Obersteiermark	38.2	Mittelburgenland	34.9	Westliche Obersteiermark	34.3
Poland	23.1	Miasto Łódź	30.9	Miasto Warszawa	28.7	Trojmiejski	28.5
Portugal	31.8	Beira Baixa	49.1	Alto Tâmega	47.6	Terras de Trás-os-Montes	47.5
Romania	25.9	Teleorman	40.9	Vâlcea	33.0	Buzau	31.8
Slovenia	27.6	Goriska	31.5	Pomurska	29.8	Primorsko-notranjska	29.0
Slovakia	20.6	Trenciansky kraj	22.5	Bratislavský kraj	22.4	Nitriansky kraj	22.3
Finland	32.4	Etelä-Savo	46.6	Kymenlaakso	41.6	Satakunta	41.2
Sweden	31.5	Kalmar län	40.7	Gotlands län	40.5	Dalarnas län	39.8
United Kingdom	27.9	Dorset CC	49.5	North & West Norfolk	48.8	Isle of Wight	45.6
Iceland	21.0	Landsbyggd	22.4	Höfudborgarsvæði	20.1	–	–
Liechtenstein	24.0	–	–	–	–	–	–
Norway	25.0	Hedmark	33.4	Oppland	32.1	Telemark	30.2
Switzerland	26.7	Ticino	33.7	Basel-Landschaft	32.8	Schaffhausen	31.3
Montenegro	20.8	–	–	–	–	–	–
Former Yugoslav Republic of Macedonia	18.5	Pelagoniski	22.9	Istocen	20.8	Skopski	20.5
Albania (*)	18.5	–	–	–	–	–	–
Turkey	12.2	Sinop	28.2	Kastamonu	25.4	Çankiri	23.8

Note: the old-age dependency ratio is defined as the ratio between the number of persons aged 65 years and over to the number of persons aged 15-64 years, expressed as a percentage.

(*) Level 3 regions: not available.

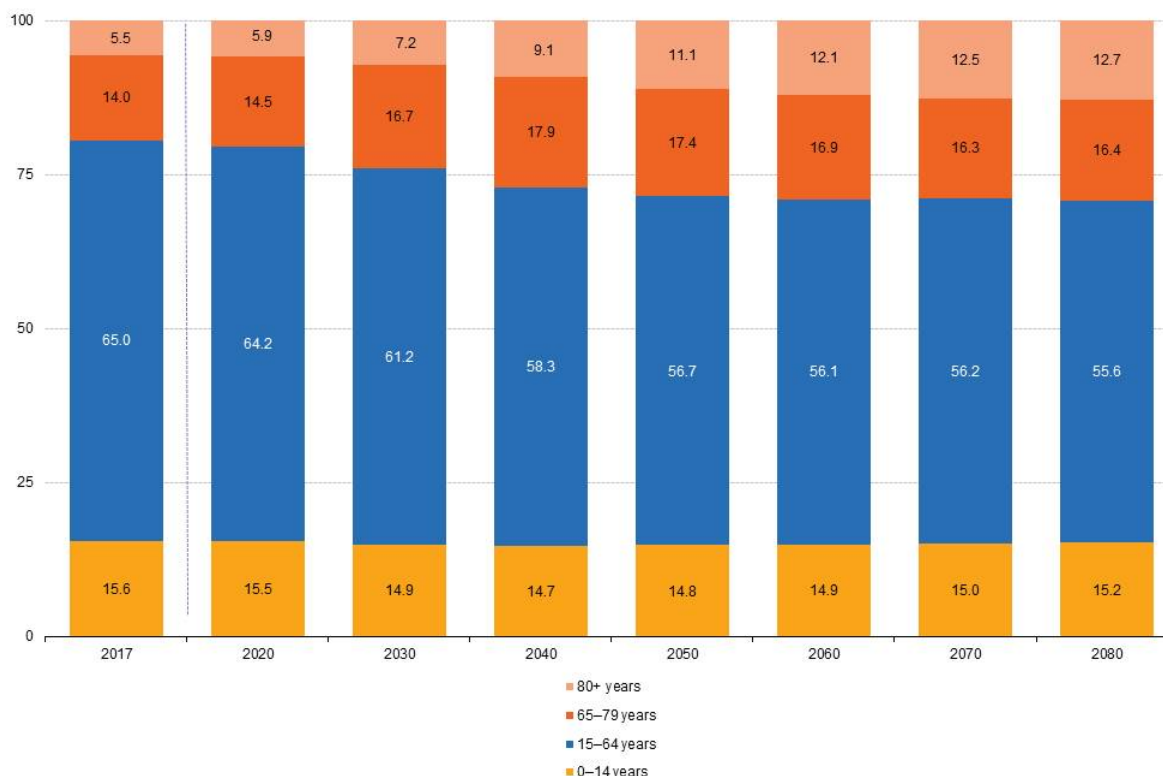
Source: Eurostat (online data code: demo_r_pjanind3)

Vir: Eurostat (poročilo 2017)

Stopnja starostne odvisnosti za EU-28 je bila 1.1.2017 29,3 %; kot taka so bile za vsako osebo, staro 65 let ali več, nekaj več kot tri delovno sposobne osebe (Eurostat, 2017a). V Sloveniji je bil delež 27,6 % oz. malo pod EU povprečjem. Posamezni deleži prebivalstva EU leta 2017 in projekcije do leta 2080 so razvidni iz spodnje slike.

Slika 7: Odstotek starejših v primerjavi z ostalimi starostnimi skupinami v EU

Population structure by major age groups, EU-28, 2017-80
(% of total population)

Note: 2017: break in series, provisional. 2020-80: projections (EUROPOP2015).
Source: Eurostat (online data codes: demo_pjangroup and proj_15ndbims)

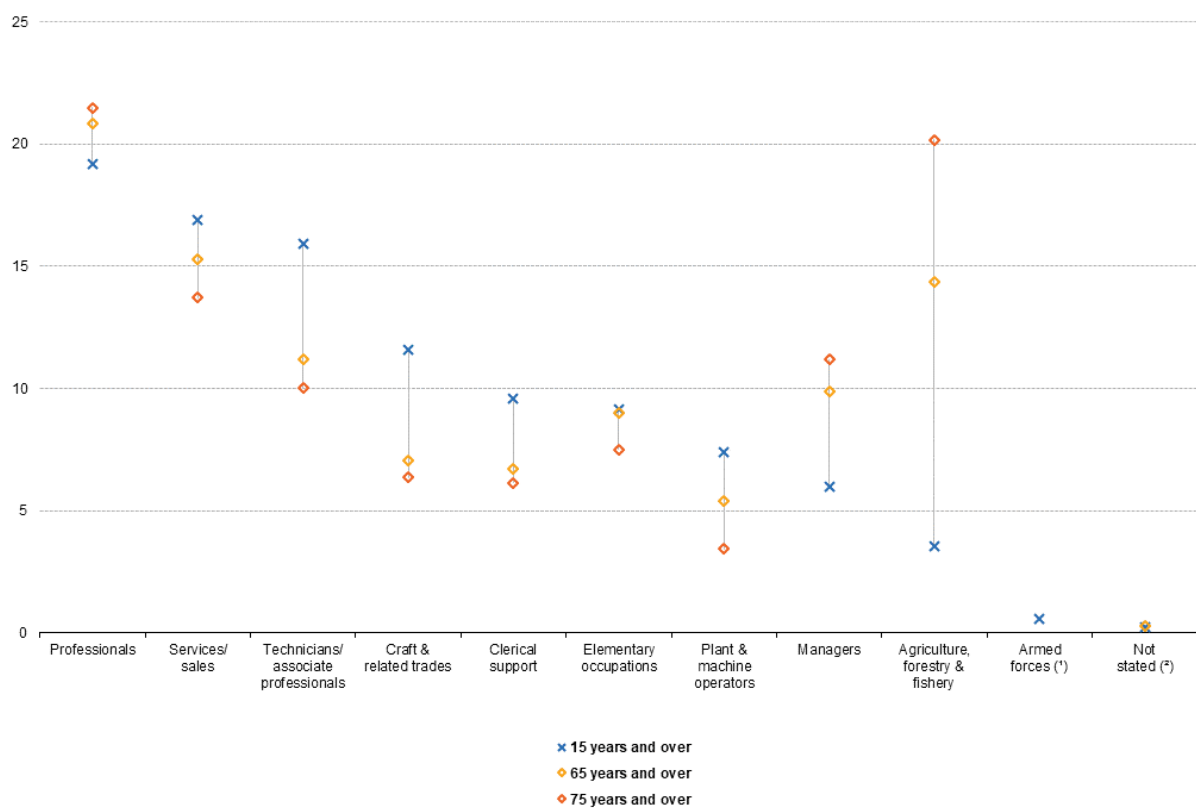
eurostat

Vir: Eurostat (poročilo 2017)

V obdobju od leta 2017 do leta 2080 se pričakuje, da se bo delež aktivnega prebivalstva enakomerno zmanjševal do leta 2050, preden se bo nekoliko umiril. Pri tem bodo starejši verjetno predstavljali vse večji delež celotnega prebivalstva. Osebe, stare 65 let ali več, bodo predstavljale 29,1 % prebivalstva EU-28 do leta 2080 v primerjavi z 19,4 % leta 2017. Zaradi gibanja prebivalstva med starostnimi skupinami se bo delež odvisnosti EU-28 predvidoma skoraj podvojil z 29,9 % v 2017 na 52,3 % do leta 2080, kot je razvidno iz zgornje slike. Koefficient skupne starostne odvisnosti naj bi se povečal s 53,9 % leta 2017 na 79,7 % do leta 2080 (Eurostat, 2017).

Pri 65-ih letih se delež prebivalstva, ki ostaja ekonomsko aktiven, strmo zmanjšuje. Anketa o delovni sili, ki je bila opravljena leta 2016, kaže, da je v EU-28 živelo 4,8 milijonov oseb, starih 65-74 let, ki so bili ekonomsko aktivni (zaposleni ali brezposelni), medtem ko je bilo dodatnih 607 tisoč aktivnih oseb, starih 75 let in več. Stopnja aktivnosti EU-28 za osebe, stare 65-74 let, je bila 9,5 %, medtem ko je bila za osebe, stare 75 let in več, 1,4 % (Eurostat, 2017). Aktivnost starejšega prebivalstva glede na sektor je razvidna iz spodnje slike.

Slika 8: Aktivnost starejšega prebivalstva glede na sektor v EU

(*) 65 years and over and 75 years and over: not available.

(**) 75 years and over: not available.

Source: Eurostat (online data code: ifsa_egais)

Vir: Eurostat (poročilo 2017)

Iz zgornje slike je razvito, da najdlje ohranijo aktivnost v kmetijstvu, ribolovu in gozdarstvu, najmanj pa v vojski in preprostih poklicih.

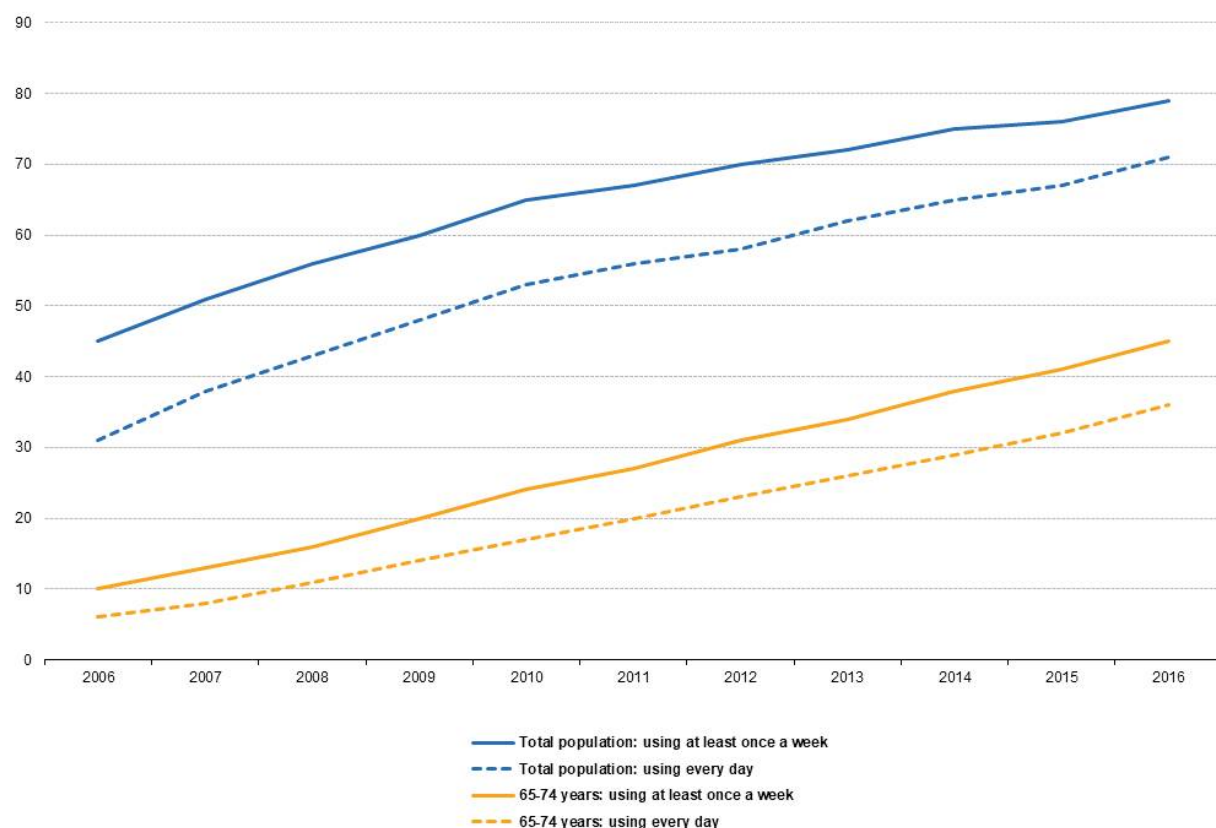
3.1 Življenje na domu ali v domu starejših občanov

14,1 % gospodinjstev v EU-28 leta 2016 je sestavljala ena oseba, stara 65 let in več. Daljša pričakovana življenjska doba žensk ima posledice v razliki med spoloma za starejše osebe, ki živijo same. Po popisu prebivalstva in stanovanj je v letu 2011 v EU-28 samih živel skoraj 2,0 milijona starejših žensk, kar je enako več kot tretjini (36,9 %) vseh žensk, starih 65 let in več. Za primerjavo je samih živel samo nekaj več kot šestina (16,9 %) vseh moških, starih 65 let in več. Med tistimi, stari 85 let in več, je bil delež prebivalstva, ki živi sam, precej višji, saj je dosegel 49,5 % za ženske in 27,8 % za moške (Eurostat, 2017). Večina starejših ljudi bi glede na njihovo mnenje raje živela v svojih domovih. V letu 2011 je bil delež starejših oseb v EU, ki imajo 65-84 let in živijo v institucionalnem gospodinjstvu (zdravstvene ustanove ali institucije za upokojene ali starejše osebe), le 1,7-odstotni (Eurostat, 2017). V Sloveniji je v domovih za starejše na primer leta 2015 prebivalo le 4 % starejših (16.276). Leta 2015 je znašal povprečni letni dohodek starejše osebe 9443 € Povprečna cena bivanja v domovih je na letni ravni znašala 2015 med 7187 € in 12.213 € Večina oseb, ki je potrebovala najzahtevnejšo oskrbo, tako ni imela dovolj visokega prihodka, da bi lahko sama plačevala stroške bivanja in oskrbe v domovih. V povprečju so imeli tako za okoli 280 evrov prenizek mesečni dohodek (Statistični urad RS, 2018).

3.1 Uporaba IKT pri starejši populaciji

Kljub temu, da starejše na spletu imenujemo tudi »srebrni deskarji po internetu«, so le-ti še vedno nekoliko zadržani glede tehnologije, zlasti računalnikov in interneta. Statistični podatki Eurostata o informacijskih in komunikacijskih tehnologijah (IKT) kažejo, da je v letu 2016 skoraj polovica (45 %) starejših prebivalcev, ki so bili v EU-28 opredeljeni kot osebe, stare 65-74 let, vsaj enkrat tedensko uporabljala internet. Ta številka se lahko primerja s položajem, ki je bilo desetletje prej v letu 2006, ko je le 10 % starejših ljudi redno uporabljalo internet (vsaj enkrat na teden). Medtem ko je med uporabniki 60 % starejših, ki so internet uporabljali vsaj enkrat tedensko v letu 2006 to storilo vsak dan, se je ta delež do leta 2016 povečal na 80 % (Eurostat, 2017).

Slika 9: Rast uporabe interneta s strani starejšega prebivalstva glede na leto analize

Note: 2006, EU-27.
Source: Eurostat (online data code: isoc_ci_ifp_fu)

Vir: Eurostat (poročilo 2017)

V EU-28 je več kot četrtina (26 %) starejših oseb, starih 65-74 let, uporabljala internetno bančništvo leta 2016. Podoben delež starejših je uporabil internet za spletno nakupovanje (27 %), medtem ko je delež starejših, ki so uporabljali internet za branje novic ali spletnih časopisov, nekoliko višji (31 %). Nasprotno pa je na socialnih omrežjih na internetu sodelovalo relativno malo starejših oseb: 16 %, v primerjavi z 52 % celotnega prebivalstva (Eurostat, 2017).

Glede redne uporabe interneta obstaja relativno velik digitalni razkorak med severnimi in zahodnimi državami članicami EU na eni strani ter južnimi in vzhodnimi državami članicami EU na drugi strani. Članice EU, kjer je leta 2016 več kot tri četrtine starejšega prebivalstva v starosti 65-74 let internet uporabljalo leta 2016 vsaj enkrat na teden, so bile: Luksemburg (88

%), Danska (81 %), Švedska (80 %) in Nizozemska (77 %). Po drugi strani pa uporablja internet na Hrvaškem, v Grčiji, Romuniji in Bolgariji vsaj enkrat na teden le 16 % vseh starejših, starih 65-74 let (Eurostat, 2017).

Tabela 2: Deleži aktivnosti na internetu starejšega prebivalstva za države EU

	Internet use: at least once a week		Internet banking		Made an online purchase during the previous 12 months		Read online news sites/ newspapers/ news magazines		Participated in social networks	
	Total population	65-74 years	Total population	65-74 years	Total population	65-74 years	Total population	65-74 years	Total population	65-74 years
EU-28	79	45	49	26	55	27	58	31	52	16
Belgium	84	57	64	43	57	28	56	34	69	34
Bulgaria	58	12	4	0	17	1	41	9	45	5
Czech Republic	79	39	51	18	47	14	67	34	45	7
Denmark	94	81	88	74	82	59	70	56	74	38
Germany	87	56	53	28	74	41	64	39	50	14
Estonia	85	47	79	39	56	14	78	42	57	15
Ireland	79	40	52	22	59	18	41	19	58	14
Greece	66	14	19	3	31	4	59	14	47	5
Spain	76	31	43	15	44	10	63	27	54	14
France	82	55	59	38	66	38	48	31	40	10
Croatia	71	16	38	5	33	2	66	15	50	6
Italy	67	25	29	11	29	7	41	17	42	7
Cyprus	74	26	28	9	29	7	56	21	60	13
Latvia	77	33	62	22	44	8	67	30	57	14
Lithuania	72	23	54	13	33	4	69	24	50	6
Luxembourg	97	88	71	58	78	66	87	79	67	38
Hungary	78	35	35	9	39	9	70	33	66	21
Malta	76	36	46	18	48	14	61	29	63	19
Netherlands	92	77	85	67	74	45	70	53	62	29
Austria	82	48	53	22	58	22	56	27	49	12
Poland	70	23	39	10	42	8	58	20	44	6
Portugal	68	26	29	9	31	5	55	19	52	14
Romania	56	13	5	0	12	2	38	10	44	7
Slovenija	73	28	35	10	40	7	60	22	38	6
Slovakia	78	35	45	12	56	14	59	29	57	12
Finland	91	66	86	65	67	27	80	57	62	21
Sweden	91	80	83	70	76	55	81	67	70	42
United Kingdom	93	73	64	35	83	59	64	45	69	34
Iceland (*)	97	83	91	70	66	23	93	77	83	53
Norway	96	82	91	78	78	38	92	74	76	37
Switzerland (*)	86	57	54	29	67	35	68	38	43	8
Former Yugoslav Republic of Macedonia	70	21	9	3	15	1	47	14	60	12
Serbia (*)	62	11	8	1	22	2	41	6	49	6
Turkey	55	8	18	2	17	1	41	6	48	5

(*) 2014.

(†) 2015.

Source: Eurostat (online data codes: isoc_bde15cua and isoc_bde15cbc)

Vir: Eurostat (poročilo 2017)

Iz zgornje table je razvidno, da Slovenija pri starejših (med 65 in 74 let) precej zaostaja za povprečjem EU. Tako je internet v zadnjem tednu uporabljalo v Sloveniji le 28 % starejših (povprečje EU je 45 %). Podobno je internetno bančništvo uporabljalo v Sloveniji le 10 % starejših (povprečje EU je 26 %). Še večja razlika je v spletnem nakupovanju. V zadnjem letu je v Sloveniji le 7 % starejše populacije opravilo spletni nakup (povprečje EU je 27 %). Veliko manjša je tudi uporaba družbenih omrežij, ki v Sloveniji dosega le 6 % starejše populacije (v primerjavi s 16 % v povprečju EU).

3.2 Razlogi za manjšo uporabo IKT pri starejši populaciji

Razlogi za manjšo uporabo informacijsko-komunikacijskih tehnologij in manjšo e-vključenost so predvsem vzorci obnašanja in fizični dejavniki. Med omejitve pri vidu sodi širok spekter omejenih sposobnosti, vse od slabovidnosti do slepote, npr. kratkovidnost, daljnovidnost, barvna slepota in tunnelski vid. Ljudje s temi omejitvami so sposobni omejene zaznave teksta in slik na zaslonu kakor tudi koordiniranih očesno-motoričnih gibov, kot je denimo izbiranje in potrjevanje spletnih povezav z miško. Uporabniki s slušnimi težavami ne razločijo besed oziroma posameznih zvokov, zato ne morejo zaznavati zvočnih opozoril ali govorjenih navodil računalniške tehnologije. Zvočna večpredstavnostna gradiva so jim tako nedostopna in zato nezanimiva. Med kognitivne in jezikovne omejitve sodijo denimo težave s kratkoročnim spominom, težave s koncentracijo, nekateri se zelo lahko zmedejo, kar jim otežuje sledenje navigaciji ter izpolnjevanje nalog na zaslonu. Uporabniki z motoričnimi težavami oz. z omejeno mobilnostjo imajo največ težav pri vnosu informacij in postavitvi opreme.

4 PREDSTAVITEV PODATKOV KVALITATIVNEGA DELA – POGLOBLJENI INTERVJUJI

Rezultati so v nadaljevanju predstavljeni v obliki krajših odgovorov, navedenih na posamezne sklope tematik v spodnjih tabelah. Odgovori so predstavljeni za vseh 18 intervjuvancev skupaj, saj tako najlepše opisujejo sliko – oz. njihova mnenja. Podatke smo pridobivali na domovih anketiranih.

Na določene tematike posamezni intervjuvanci niso podali konkretnih odgovorov (na primer, če družbenih omrežij ne uporabljajo). Poleg navedenih kratkih odgovorov so raziskovalcem na voljo razširjeni odgovori, ki jih podajamo v posebni datotečni prilogi, saj gre za zajetno podatkovno zbirko. Iz navedenih razširjenih odgovorov lahko raziskovalci oblikujejo in izdelajo lastno kodiranje in tolmačenje rezultatov.

Strukturiran vprašalnik kvalitativne raziskave je temeljil na podlagi predhodno izvedenih raziskav in pogovorov s strokovnjaki s področja, zaposlenimi na Univerzitetnem rehabilitacijskem inštitutu Soča in Nacionalnem inštitutu za javno zdravje.

Rezultate na kratko predstavljamo v naslednjih štirih tabelah ter v celoti v datotečni prilogi Priloga1-STAR_2018_kvalitativna_raziskava.docx.

Tabela 3: Spremljanje medijev

Spol	Starost	Kraj bivanja	Izobrazba	V vsaj enem društvu	Katere medije konkretno najbolj pogosto (navede imena sam, npr. POP TV ...) spremljate za vsako skupino (TV, radio, revije, internet) medijev posebej ... če jih ...	Ali vam mediji pomagajo in izboljšujejo življenje? Bi bilo življenje brez medijev boljše ali slabše?	Če da, kateri vam najbolj izboljša življenje?	Kateremu bi se najtežje odrekli?	Kaj bi po vašem mnenju morali mediji še narediti, da bi še več spremljali medije?
Ženski	75 ali več	Podeželje	Osnovna ali manj	Ne	TV: Planet TV, POP TV, SLO 1, SLO 2, SLO 3 Radio: / Revije: Nedeljski dnevnik Internet: /	Da. Slabše.	Televizija	Televiziji	Manj oglasov
Ženski	65 do 74 let	Mesto	Višja ali več	Da	TV: Fox, Slo1, Slo 2, Rai 1, Rai 2, Rai 3, Canale 5, Italia 1, Tete 4; Radio: Val 202, Slo 1; Revije: ONA, Odklop, Zdravje; Internet: e-pošta, Google	Da. Slabše.	Internet.	Televiziji.	Več pozitivnih novic
Moški	65 do 74 let	Mesto	Višja ali več	Ne	TV: SLO 1, Kanal A, Animal Planet, Wild Radio: / Revije: / Internet: /	Da. Slabše.	Televizija.	Televizija.	Več filmov o naravi, zgodovini ipd.
Ženski	65 do 74 let	Mesto	Srednja ali poklicna	Da	TV: SLO 1, SLO 2, Kanal A, Animal Planet, Wild Radio: Radio Koper, Val 202 Revije: Naša žena, Zdravje Internet: 24ur.com	Da. Slabše.	Revija in televizija.	Televizija.	Več poučnih filmov in programov.
Moški	65 do 74 let	Podeželje	Višja ali več	Ne	TV: SLO 1 Radio: VAL 202 Revije: Delo Internet: /	Ne. Slabše.	Televizija.	Televizija.	Ojačati raziskovalno novinarstvo.

Ženski	75 ali več	Mesto	Srednja ali poklicna	Da	TV: SLO 1, Planet TV, Koper TV, Kanal A Radio: Radio Slo 1, Radio Koper Revije: Zvezde Internet: /	Izboljšujejo. Slabše.	Televizija	Televizija.	.
Moški	65 do 74 let	Podeželje	Srednja ali poklicna	Ne	TV: Pop TV Radio: Radio 1 Revije: Revija Zvezde Internet: 24ur.com	Ne.	Televizija.	Televizija.	/
Ženski	65 do 74 let	Podeželje	Višja ali več	Ne	TV: SLO 1, SLO 2, Pop TV, Kanal A, 24 Kitchen, Travel, HBO, HBO 2, National Geographic Radio: / Revije: Svet in ljudje Internet: Kulinarika, Okusno.je, Gurman, MedOver.net	Da. Slabše.	Televizija, Internet	Televizija.	Več poljudno znanstvenih. Da bi Travel kazal potovanja.
Moški	65 do 74 let	Podeželje	Srednja ali poklicna	Da	TV: Kanal A, SLO 1, SLO 2, Šport Klub 1, Šport Klub 2, Šport Klub 3 Radio: Radio Robin, Val 202 Revije: Ekipa, Primorske novice Internet: YouTube, e-mail, Facebook, spletne strani z zgodovinsko vsebino	Včasih da. Boljše.	Televizija, revije.	Televiziji.	Več pozitivnih novic. Mediji bi morali biti politično neopredeljeni.
Ženski	65 do 74 let	Podeželje	Osnovna ali manj	Da	TV: Planet TV, Pop TV, SLO 1, TV Kino, Fox TV, Radio: / Revije: Križanke Internet: razdalja.si, e-pošta, neznane besede, recepti, diagnoze,...	Da. Boljše.	Televizija, telefon.	Telefon.	S prikazom lepšega življenja bi več spremljala medije. Ni mi všeč, da se programi ponavljajo. In, da bi kazali nove filme.
Ženski	75 ali več	Mesto	Srednja ali poklicna	Ne	TV: SLO1 RADIO: / REVIJE: / križanke INTERNET: /	Da. Bilo bi slabše. Potrebujem jih za	Televizija.	Televiziji.	Bolj zanimivo, več oper.

						novice.			
Ženski	75 ali več	Mesto	Osnovna ali manj	Da	TV: SLO1, SLO2 RADIO: / REVIJE: / INTERNET: /	Malo. Slabše.	Telefon.	Telefonu.	Ne vem.
Moški	65 do 74 let	Mesto	Osnovna ali manj	Ne	TV: POP TV, SLO1 RADIO: / REVIJE: Slovenske in Primorske novice, knjige INTERNET: /	Da, pomagajo. Slabše.	Televizija	Televiziji	Boljši filmi.
Ženski	65 do 74 let	Mesto	Osnovna ali manj	Da	TV: SLO1 RADIO:Aktual, radio Ognjišče REVIJE: / le knjige INTERNET: Google	Niti ne. Bilo bi enako.	Nič.	Ničemer.	Zame nič.
Ženski	75 ali več	Mesto	Srednja ali poklicna	Da	TV: POP TV, SLO3 RADIO: poslušala programe, kjer je parlament REVIJE: / le knjige INTERNET: /	Delno. Enako.	Knjiga oz. telefon.	Telefonu.	Poštena govorica.
Ženski	75 ali več	Mesto	Srednja ali poklicna	Da	TV: SLO1, SLO2, KINO, Planet TV, Kanal A RADIO: Radio Koper, Ars, včasih Slovenija 1 REVIJE: Ženska, Zarja INTERNET: /	Ne. Ne bi rekla. Niti boljše, niti slabše.	Radio oz. televizija.	Televiziji	Več kvizov, pustiti mladim do besede, določene oddaje spremeniti/opustiti.
Ženski	75 ali več	Mesto	Srednja ali poklicna	Ne	TV: Redko slovenske, RADIO: zelo redko, REVIJE: ne, INTERNET: ne	Ne. Ne bi vedela.	Nobeden	Vsem	Nimam mnenja, saj jih redko spremljam.
Moški	65 do 74 let	Podeželje	Višja ali več	Ne	Pop TV, SLO 1. Radio: Radio Aktual, Revije: le občasno, Internet: pogosto	Izboljšujejo - komuniciranje in zabava.	Internet	Internet, TV	Nič.

Vir: Analiza pridobljenih podatkov - starejši (Rek, Kovačič in Brumat, 2018)

Izpostavljenost medijem

Iz zgornje tabele lahko sklepamo, da praktično vsi intervjuvanci spremljajo predvsem slovenske največje televizijske programe, pri čemer bistveno izstopa program RTV Slovenije. Veliko manj spremljajo Kanal A in POP TV ter športne kanale. Spremljajo tudi tuje kanale, predvsem ob obmejnih regijah. Po mnenju intervjuvanih oseb relativno malo spremljajo radio, so pa pri tem velike razlike med posamezniki. Revije so za njih zanimive, časopisi pa praktično nič (izpostavili so tudi reševanje križank). Pri zelo majhnem številu je razvidna dejanska prisotnost na internetu.

Ali mediji izboljšujejo življenje?

Intervjuvane osebe so zelo deljenega mnenja ali mediji izboljšujejo življenje. Večina intervjuvancev je sicer še vedno mnenja, da jim mediji izboljšujejo življenje.

Kateri medij vam najbolj pomaga in kateremu bi se najtežje odrekli?

Mnenja na navedeno vprašanje so relativno enotna in sicer usmerjena predvsem na televizijo. Povečini so tudi enotni, da bi se televiziji najtežje odpovedali. Uporabniki interneta (majhen odstotek) pa bi se najtežje odpovedali internetu. Kritika programa gre predvsem na manj oglasov, manj ponavljanj oddaj in več zanimivih oddaj.

»Po televiziji spremljam filme.«

»Poročila, vreme. Jaz sem bolj za našo televizijo.«

»Veliko slabše je kot včasih. Včasih je bil program bolj kvaliteten.«

»Filmi se ponavljajo, to mi ni všeč, programi se ponavljajo.«

»Brez medijev bi bilo slabše, ne bi vedel nič.«

Tabela 4: Spremljanje novic

Spol	Starost	Kraj bivanja	Izobrazba	V vsaj enem društvu	V kolikšni meri spremljate dnevne novice?	Ali verjamete novicam v medijih?	Ali sem vam zdijo novice po večini negativne ali pozitivne?	Ali si iz novic lahko ustvarite pravo sliko o življenju?	V kolikšni meri verjamete novicam?
Ženski	75 ali več	Podeželje	Osnovna ali manj	Ne	Eno uro.	Povprečno.	Oboje.	Da	50 %.
Ženski	65 do 74 let	Mesto	Višja ali več	Da	Nekaj.	Da.	Negativne.	Ne.	70 %.
Moški	65 do 74 let	Mesto	Višja ali več	Ne	Po večini.	Večinoma.	Pozitivne.	Da.	80 % - 90 %.
Ženski	65 do 74 let	Mesto	Srednja ali poklicna	Da	30 minut.	Delno.	Pozitivne.	Delno.	70 %.
Moški	65 do 74 let	Podeželje	Višja ali več	Ne	Vsak dan, 2x/dan.	Da.	Negativne.	Ne.	60 %.
Ženski	75 ali več	Mesto	Srednja ali poklicna	Da	Da.	1 ura 30 minut.	Da.	Pozitivne.	Ne.
Moški	65 do 74 let	Podeželje	Srednja ali poklicna	Ne	2x/dan.	Srednje.	Negativne.	Ne.	50 %.

Ženski	65 do 74 let	Podeželje	Višja ali več	Ne	1x/dan, včasih večkrat.	Da.	Negativne.	Da.	75%.
Moški	65 do 74 let	Podeželje	Srednja ali poklicna	Da	Vsak dan, 2x/dan.	Odvisno, kateri program na televiziji ali radiu gledam oz. poslušam.	Negativne.	Ne.	80 %.
Ženski	65 do 74 let	Podeželje	Osnovna ali manj	Da	1x/dan.	100 % ne.	Negativne.	Ne.	50 %.
Ženski	75 ali več	Mesto	Srednja ali poklicna	Ne	2x/dan.	Deloma.	Pozitivne.	Da.	Delno.
Ženski	75 ali več	Mesto	Osnovna ali manj	Da	1x/dan.	Da, verjamem.	Pozitivne.	Recimo, da lahko.	Malo.
Moški	65 do 74 let	Mesto	Osnovna ali manj	Ne	1x/dan.	Verjamem.	Recimo pozitivne.	Da.	Polovično.
Ženski	65 do 74 let	Mesto	Osnovna ali manj	Da	1x/teden.	Ne poslušam novic v medijih.	Bolj negativne.	Ne.	Zelo malo.
Ženski	75 ali več	Mesto	Srednja ali poklicna	Da	1x/dan.	Ne, ker so lažne.	Negativne.	Ne, ker je neresnično.	Srednje, izoblikujem si svoje mnenje.

Ženski	75 ali več	Mesto	Srednja ali poklicna	Da	3x-4x/dan.	Delno.	Polovično negativne polovično pozitivne.	Ne, ker vsi pretiravajo.	Srednje.
Ženski	75 ali več	Mesto	Srednja ali poklicna	Ne	Skoraj nič.	Praktično nikoli	Negativne.	Ne	Nič
Moški	65 do 74 let	Podeželje	Višja ali več	Ne	Veliko, nekajkrat na dan.	Niti ne.	Negativne, pozitiven le šport.	Delno	50 %.

Vir: Analiza pridobljenih podatkov - starejši (Rek, Kovačič in Brumat, 2018)

Ali spremljate novice preko medijev in v kolikšni meri spremljate dnevne novice?

Praktično vsi intervjuvanci spremljajo novice preko medijev. Spremljanje je za večino zelo pogosto, kar je lahko povezano s precejšnjo izpostavljenostjo medijem v celoti, zlasti pa televiziji. Veliko jih spremlja novice, ker imajo tako občutek, da vedo, kaj se dogaja.

Ali verjamete novicam in ali sem vam zdijo novice po večini negativne ali pozitivne?

Večina jih verjame novicam v medijih, so pa tudi nekateri ostri nasprotniki, ki jim nikakor ne zaupajo. Intervjuvanci so zelo razdeljene glede mnenja, ali so novice pozitivne ali negativne. Komentarji na to vprašanje so tudi zelo kritični in se odražajo skozi ves intervju.

Ali si iz novic lahko ustvarite pravo sliko o življenju?

Na to tematiko so bila mnenja intervjuvancev zelo deljena. Ena skupina smatra novice kot neresnične in si zato ne morejo ustvariti slike o življenju. Komentarji večinoma nakazujejo, da je prisotno tudi precej kritike glede kredibilnosti novic.

»Ne poslušam novic v medijih, me ne zanimajo.«

»Da, pomagajo. Zvemo vse novice. Brez medijev bi bilo slabše, ne bi vedel nič.«

»Da, verjamem novicam. Nimam izbire.«

»Malo več pozitivnih novic. Skoraj sama negativa je po medijih.«

»Televizijo gledaš 2 uri, med njimi so tudi novice.«

Tabela 5: Aktivnosti na družbenih omrežjih

Spol	Starost	Kraj bivanja	Izobrazba	V vsaj enem društvu	Ali imate profil na družbenem omrežju?	Ali je ta profil pod vašimi resničnimi podatki (ime, priimek, slika)?	Ga tekoče posodabljate – objavljate novice, dogodke?	Ali imate odprt še kakšen profil, kjer ne navajate resničnih podatkov?	V kolikšni meri vam družbena omrežja olepšajo življenje?	Koliko krat dnevno preverite sporočila na omrežjih?	Ali se vam zdi zbiranje objavljenih podatkov o vas in uporaba podatkov za namene prodaje sporno?	V kolikšni meri verjamete, da ste anonimni na družbenih omrežjih?
Ženski	75 ali več	Podeželje	Osnovna ali manj	Ne	Ne							
Ženski	65 do 74 let	Mesto	Višja ali več	Da	Ne.							
Moški	65 do 74 let	Mesto	Višja ali več	Ne	Ne							
Ženski	65 do 74 let	Mesto	Srednja ali poklicna	Da	Da	Ne.	Ne.	Ne.	Nič	Skoraj nikoli.	Sporno.	Nismo.
Moški	65 do 74 let	Podeželje	Višja ali več	Ne	Ne.							
Ženski	75 ali več	Mesto	Srednja ali poklicna	Da	Ne							
Moški	65 do 74 let	Podeželje	Srednja ali poklicna	Ne	Da.	Da.	Ne.	Ne.	Nič.	1x/dan.	Da.	Srednje.

Ženski	65 do 74 let	Podeželje	Višja ali več	Ne	Ne.							
Moški	65 do 74 let	Podeželje	Srednja ali poklicna	Da	Da.	Da.	Da.	Ne.	80%.	2x/na dan.	Da.	Ni anonimno.
Ženski	65 do 74 let	Podeželje	Osnovna ali manj	Da	Ne.							
Ženski	75 ali več	Mesto	Srednja ali poklicna	Ne	Ne.							
Ženski	75 ali več	Mesto	Osnovna ali manj	Da	Nimam.							
Moški	65 do 74 let	Mesto	Osnovna ali manj	Ne	Ne.							
Ženski	65 do 74 let	Mesto	Osnovna ali manj	Da	Ne.							
Ženski	75 ali več	Mesto	Srednja ali poklicna	Da	Ne.							
Ženski	75 ali več	Mesto	Srednja ali poklicna	Da	Ne.							
Ženski	75 ali več	Mesto	Srednja ali poklicna	Ne	Ne.							
Moški	65 do 74 let	Podeželje	Višja ali več	Ne	Da	Ime in slika.	Vsaj enkrat na teden.	Facebook.	Olepšajo.	1x dnevno.	Sporno, bi morali. prepovedati.	Nismo anonimni, vse vedo o nas.

Vir: Analiza pridobljenih podatkov - starejši (Rek, Kovačič in Brumat, 2018)

Ali imate profil na družbenem omrežju in ali je ta profil pod vašimi resničnimi podatki (ime, priimek, slika)? Ali imate odprt še kakšen profil, kjer ne navajate resničnih podatkov?

Le štirje uporabljajo družbena omrežja, zato so odgovori v tej skupini redki. Objavljeno imajo navadno email in kakšno sliko. Uporaba je zelo omejena.

Ga tekoče posodablja – objavlja novice, dogodke?

Večinoma posodablja bolj redko. Večina jih je prisotnih na omrežjih zaradi radovednosti in zabave. Nihče ne uporablja družbena omrežja več ur dnevno.

V kolikšni meri vam družbena omrežja olepšajo življenje? Kolikokrat dnevno preverite sporočila na omrežjih?

Intervjuvanci zelo neenotno odgovarjajo glede olepšanja njihovih življenj z družbenimi omrežji. Mnenja so od nevtralnih do zelo pozitivnih. Večina jih pregleda sporočila večkrat dnevno. Večkrat sporočila pregledajo zlasti tisti, ki smatrajo, da jim družbena omrežja zelo olepšajo življenje.

Tabela 6: Uporaba spleta

Spol	Starost	Kraj bivanja	Izobrazba	V vsaj enem društvu	Ali uporabljate splet?	Koliko uporabljate splet in za kakšne namene?	Ali kupujete preko spleta?	Ali delite informacije na spletu? Kakšne in kako pogosto?	Ali se vam zdi, da je zasebnost dobro varovana na spletu?	Ali bi še kaj dodali v povezavi z vašim spremljanjem medijev?
Ženski	75 ali več	Podeželje	Osnovna ali manj	Ne	Ne.					Več potopisnih oddaj.
Ženski	65 do 74 let	Mesto	Višja ali več	Da	Da.	1 ura/dan, lahko tudi 4 do 5 ur. Iskanje informacij s področja zgodovine, pesniške zbirke, literatura, film,...	Ne.	Ne.	Ne.	Internetni mediji je moj spomin. Kar pozabim, grem na internet.
Moški	65 do 74 let	Mesto	Višja ali več	Ne	Ne.					Ne. Tako kot je, je v redu.
Ženski	65 do 74 let	Mesto	Srednja ali poklicna	Da	Da.	15 minut. Dnevne novice, recepti.	Ne.	Ne.	Da.	Ne.
Moški	65 do 74 let	Podeželje	Višja ali več	Ne	Da.	Malo. Osebne namene.	Ne.	Ne.	Ne.	Ne.
Ženski	75 ali več	Mesto	Srednja ali več	Da	Malo.	Malo.	Ne.	Ne.	Ne.	Ne.

	več		poklicna							
Moški	65 do 74 let	Podeželje	Srednja ali poklicna	Ne	Da.	Srednje. Informacije o izdelkih in novice.	Ne.	Ne.	Srednje.	Ne.
Ženski	65 do 74 let	Podeželje	Višja ali več	Ne	Da.	1x/dan, za hobi.	Ne.	Ne.	Ne, ker vedno pošiljajo opozorila, da ni varno.	Telefonski pogovori niso isto, zato bi ukinila telefone, da bi se večkrat videli in družili s sorodniki v živo.
Moški	65 do 74 let	Podeželje	Srednja ali poklicna	Da	Da.	1 uro na dan. Za poslušanje glasbe in učenje na inštrument ter sprostitvene igre.	Ne.	Ne.	Ne, ni.	Ukiniti Nova 24 TV program, ker razdeljuje slovenski narod, ker je politični program.
Ženski	65 do 74 let	Podeželje	Osnovna ali manj	Da	Da.	Vsak dan, razdalja.si, e-pošta, neznane besede, recepti, diagnoze.	Ne.	Ne.	Ne vem.	Preveč revij, časopisov z isto vsebino.
Ženski	75 ali več	Mesto	Srednja ali poklicna	Ne	Ne.					Ne.
Ženski	75 ali več	Mesto	Osnovna ali manj	Da	Ne.					Ne bi.
Moški	65 do 74 let	Mesto	Osnovna ali manj	Ne	Ne.					Ne.
Ženski	65 do	Mesto	Osnovna ali	Da	Da.	Včasih, Google za	Ne.	Ne.	Ne vem.	Ne.

	74 let		manj			vreme ter različne kraje po Sloveniji.				
Ženski	75 ali več	Mesto	Srednja ali poklicna	Da	Ne.					V svetu medijev potrebujemo več optimizma, več resnice, resničnosti.
Ženski	75 ali več	Mesto	Srednja ali poklicna	Da	Ne.					Morali bi govoriti bolj pravilno slovensko.
Ženski	75 ali več	Mesto	Srednja ali poklicna	Ne	Ne.					Raje sem zunaj, kot pa spremljam medij
Moški	65 do 74 let	Podeželje	Višja ali več	Ne	Vsak dan.	Informacije in zabava.	Včasih, kakšno belo tehniko.	Slike.	Sploh ne...	Dobro bi bilo vedeti, s čim vse soglašamo. Fino bi bilo več kvalitetnega programa - dokumentarci.

Vir: Analiza pridobljenih podatkov - starejši (Rek, Kovačič in Brumat, 2018)

Koliko uporabljate splet in za kakšne namene?

Dobra polovica jih uporablja splet. Večinoma uporabljajo splet za zabavo in za pregled novic.

Deljenje informacij na spletu in mnenja glede zasebnosti?

Intervjuvanci, ki uporabljajo splet, večinoma ne delijo informacij na spletu. So tudi zelo kritični (velikokrat tudi nepoučeni glede anonimnosti na spletu). Nekateri tudi zelo obsojajo druge, ki dajejo na splet neresnične informacije.

Ali bi še kaj dodali v povezavi z vašim spremljanjem medijev?

Večina odgovorov je v smeri kritike. Želijo si več resnice, več kvalitetnega programa in več optimizma ter manj oglasov.

»Srednje. Splet uporabljam da dobim informacije o izdelkih in novice.«

»I uro na dan. Uporabljam za muziko, učenje in kakšno sprostitveno dejavnost, če je.«

» Vsak dan uporabljam splet: e-pošta, neznane besede, recepti, diagnoze... «

»Mislim, da se ljudje ne bi smeli toliko izpostavljati, kazati otroke na Facebook-u. Preveč so...jaz nikoli ne bi dala sliko svojega majhnega otroka na Facebook. Postavljajo se s temi otroki na Facebooku, to mislim, da ni za v javnost. Zdaj, da ne govorimo o odraslih. Ti že odgovarjajo zase.«

»V svetu medijev potrebujemo več optimizma, več resnice, resničnosti, saj le tako lahko ljudem odpremo oči in preprečimo slabe ponavljajoče dogodke. «

5 PREDSTAVITEV PODATKOV KVANTITATIVNEGA DELA RAZISKAVE

5.1 Potek zbiranja podatkov

Pri izvedbi pridobivanja podatkov z anketnim vprašalnikom smo upoštevali smernice raziskovanja medijske pismenosti skladno z obstoječimi izvedenimi raziskavami v okviru infrastrukturnega programa Medijska pismenost v Sloveniji, ki ga je do sedaj sestavljal sklop raziskav:

- Medijska pismenost 2014 (Rek, Kovačič, Milanovski Brumat 2014);
- Mediji in predšolski otroci (Rek, Milanovski Brumat 2016);
- Mediji in srednješolci (Rek, Milanovski Brumat 2016);
- Mediji in osnovnošolci (1. do 6. razred) (Rek, Milanovski Brumat 2016).
- Medijske navade gluhih in naglušnih ter slepih in slabovidnih (Rek, Kovačič, Milanovski Brumat 2017);

5.2 Vprašalnik kvantitativna raziskava

Vprašalnik (priloga) je bil izdelan na podlagi izkušenj raziskovanja medijske pismenosti in prilagojen s specifičnimi vprašanji glede stopnje okvare vida in sluha. Tako so bila vprašalnikoma dodana tri vprašanja s področja obsega okvare vida, sluha in sposobnosti gibanja ter vprašanja na področju uporabe pripomočkov.

Končni vprašalnik (priloga 1) kvantitativnega dela sestavljajo naslednji sklopi:

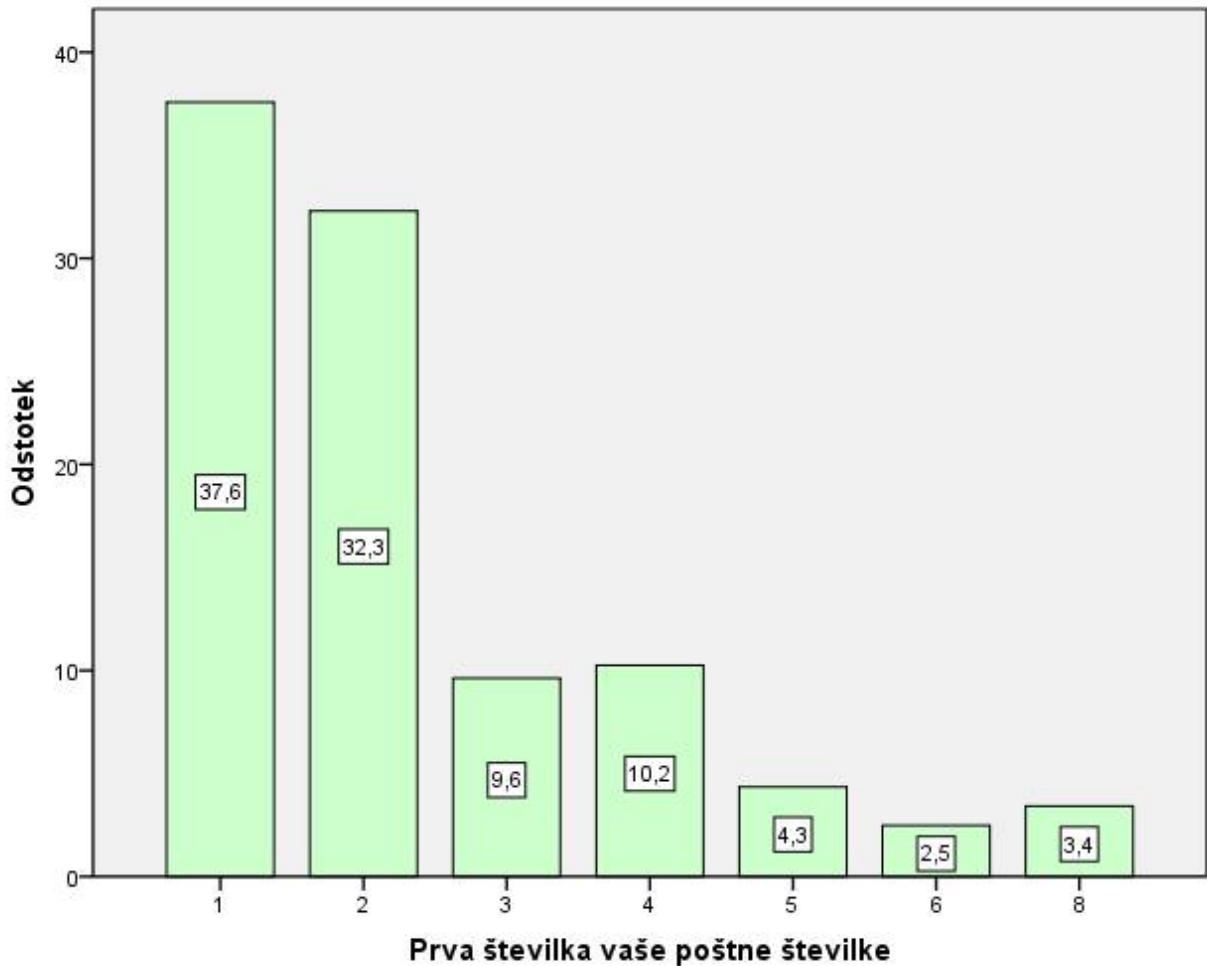
- izpostavljenost medijem in uporaba medijev,
- deljenje informacij in fotografij na spletu,
- zaupanje in kritična presoja informacij v medijih, zlasti v novicah,
- uporaba interneta in družbenih omrežij.

5.3 Značilnosti vzorca

V raziskavi je sodelovalo 322 oseb in sicer okvirno polovico žensk (50,3 %) in moških (49,7 %). Respondenti so bili podobno približno v malo več kot polovici primerov iz mesta

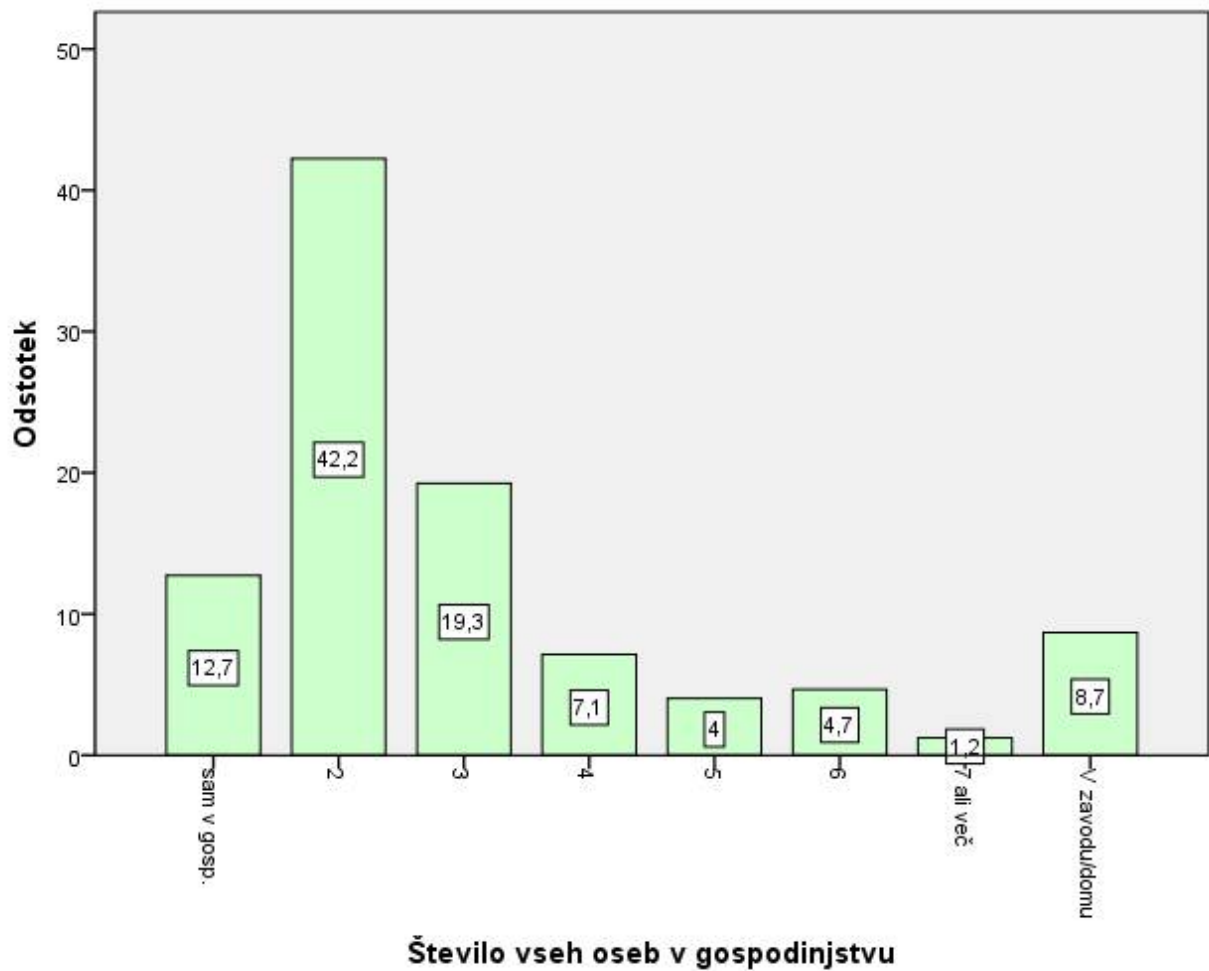
(61,5 %) in podeželja (38,5 %). Večina respondentov je imela srednješolsko izobrazbo (53,4 %), osnovnošolsko izobrazbo je imelo 20,8 %, medtem ko je imelo višjo šolo ali več 25,8 %. Respondenti so bili iz vseh regij.

Slika 10: Poštna številka anketiranca

Največ anketiranih je v gospodinjstvu še z eno osebo 42,2 %. V domovih za starejše občane (DSO) je bilo izvedenih 28 anket (8,7 %).

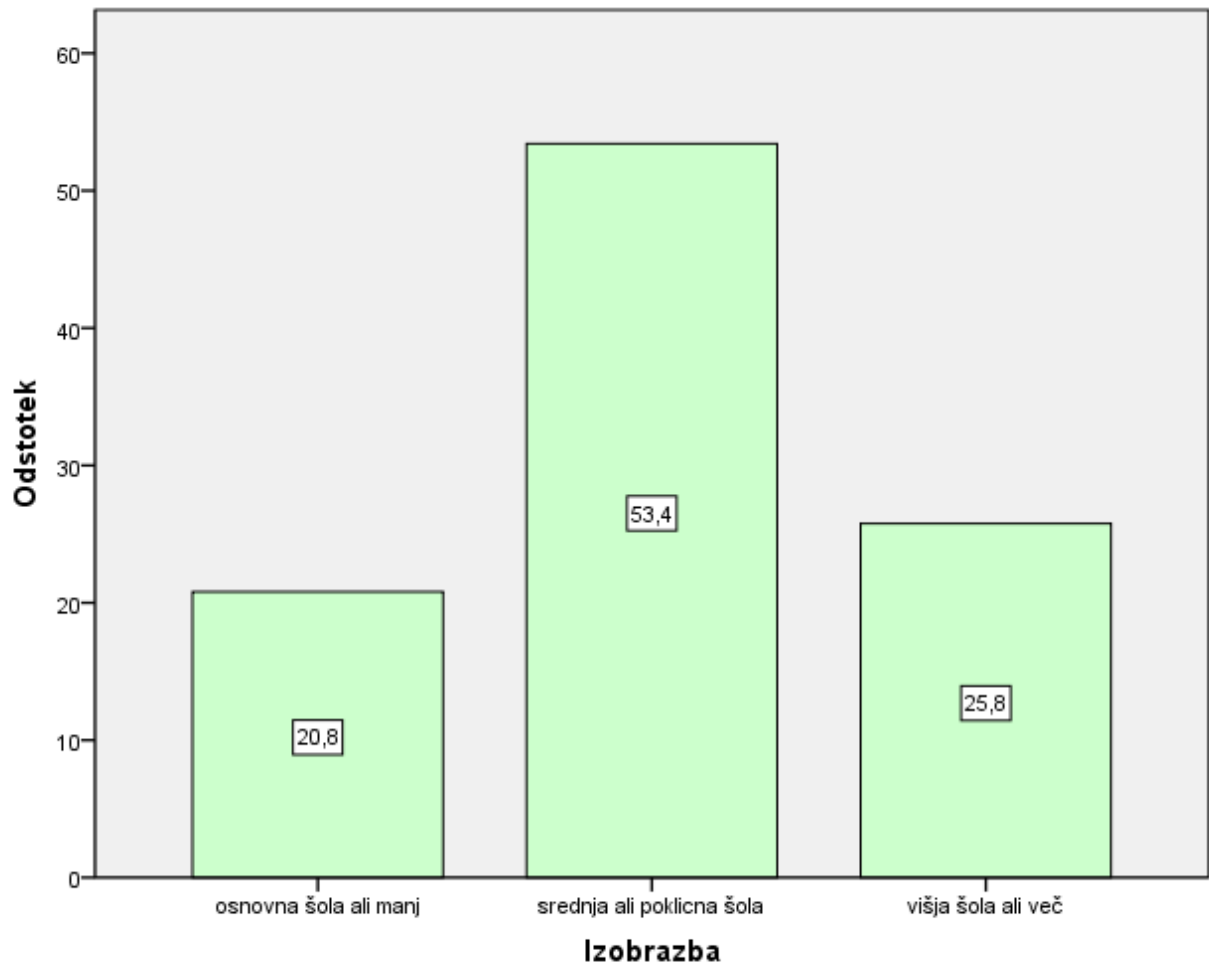
Slika 11: Število oseb v gospodinjstvu intervjuvane osebe

Vir: Analiza pridobljenih podatkov – starejši (Rek, Kovačič in Brumat, 2018)

Na zgornji sliki lahko vidimo tudi, da vsak deseti respondent živi sam. V gospodinjstvih s tremi osebami pa živi slaba petina vprašanih.

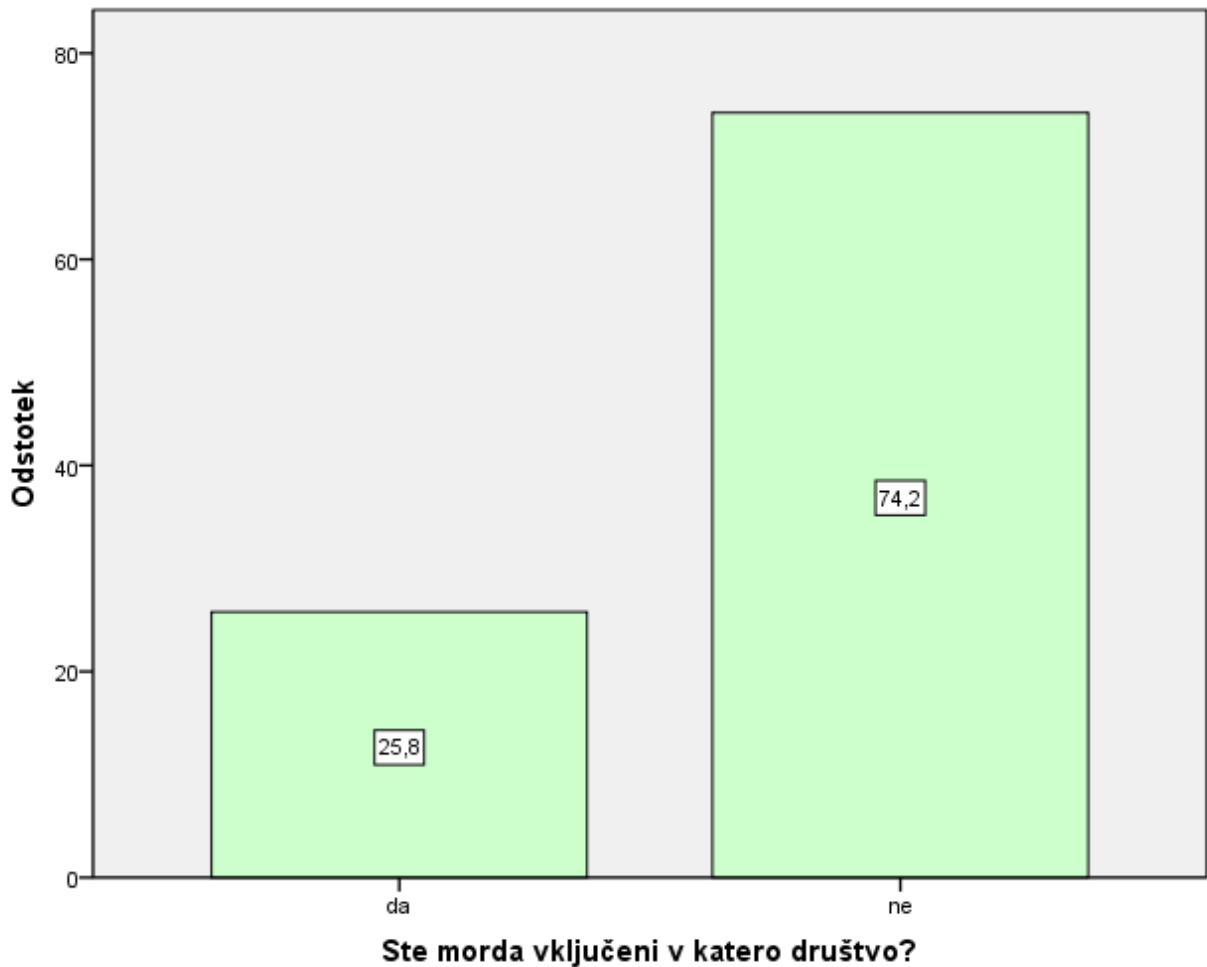
Slika 12: Izobrazba anketiranih

Vir: Analiza pridobljenih podatkov – starejši (Rek, Kovačič in Brumat, 2018)

Več kot polovica vprašanih ima srednjo ali poklicno izobrazbo. Približna četrтина jih ima višjo šolo ali več in okvirno vsak peti ima osnovno šolo ali manj.

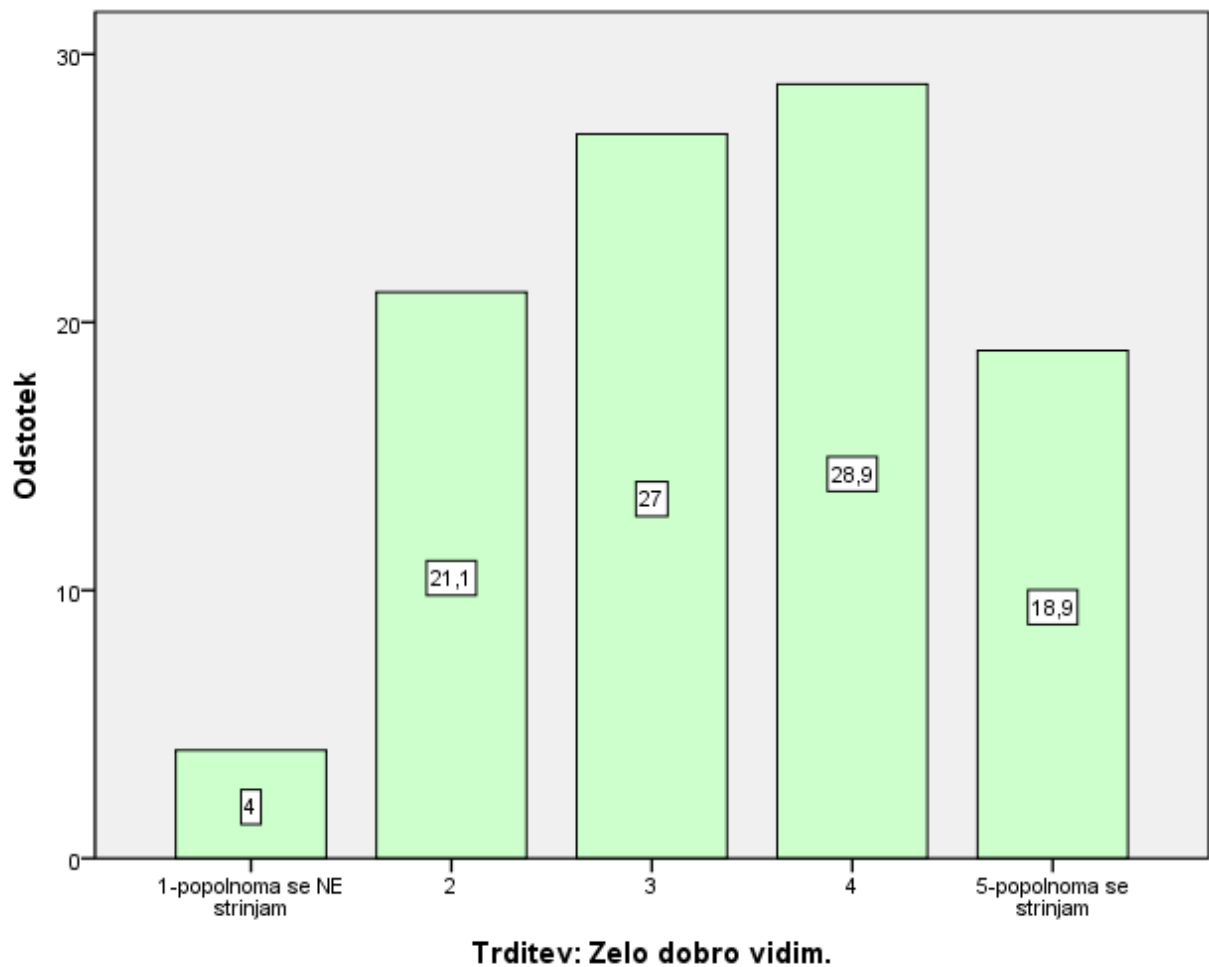
Slika 13: Vključenost v vsaj eno društvo

Vir: Analiza pridobljenih podatkov – starejši (Rek, Kovačič in Brumat, 2018)

Tri četrtine vprašanih ni vključenih v nobeno društvo. Približno četrtina jih je vključena v eno ali več društev. Med temi je največ vključenih v upokojensko društvo in različne rekreativne dejavnosti.

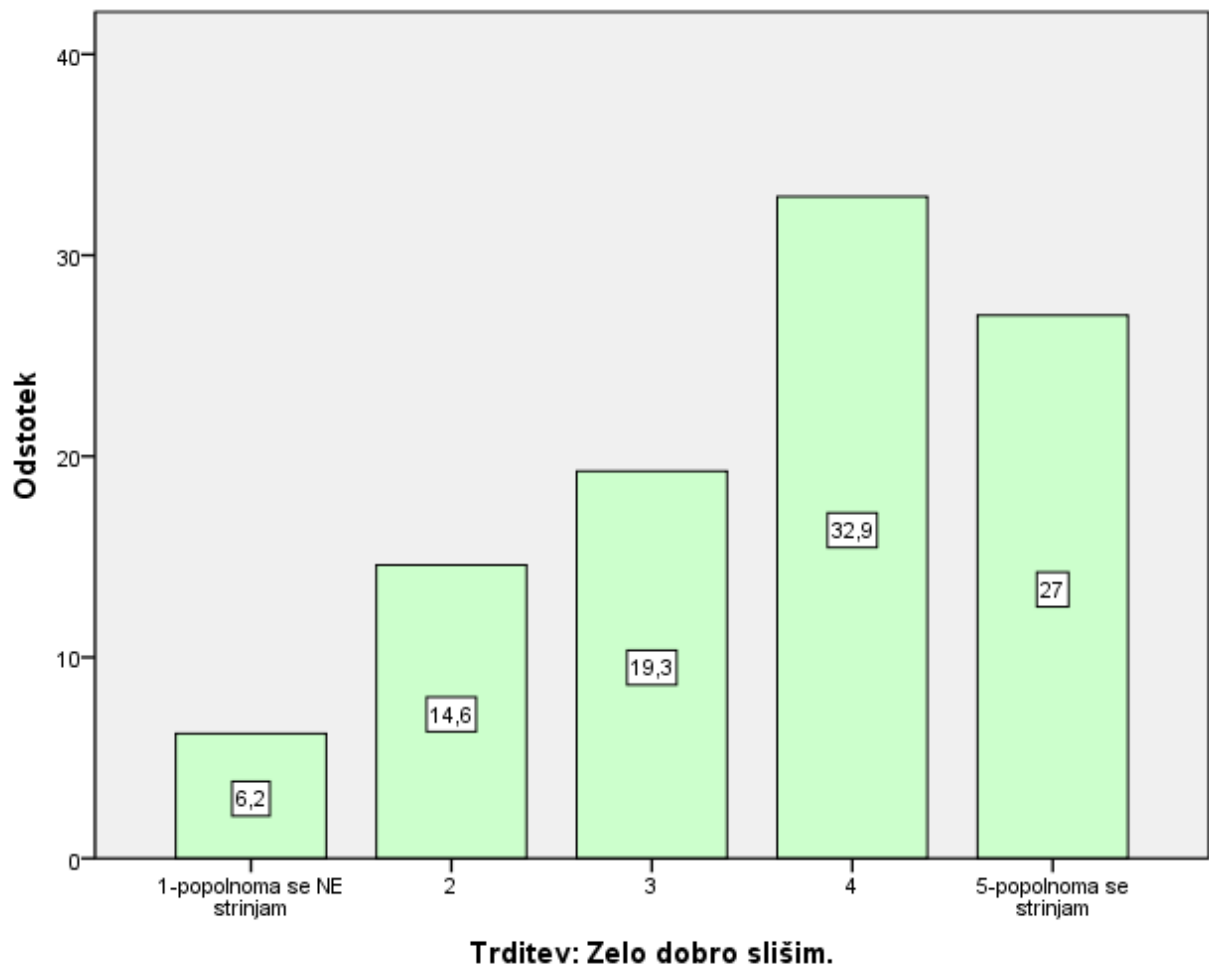
Slika 14: Okvare vida, sluha in telesne omejitve

Vir: Analiza pridobljenih podatkov – starejši (Rek, Kovačič in Brumat, 2018)

Slaba polovica anketiranih se strinja ali popolnoma strinja s trditvijo, da zelo dobro vidi.

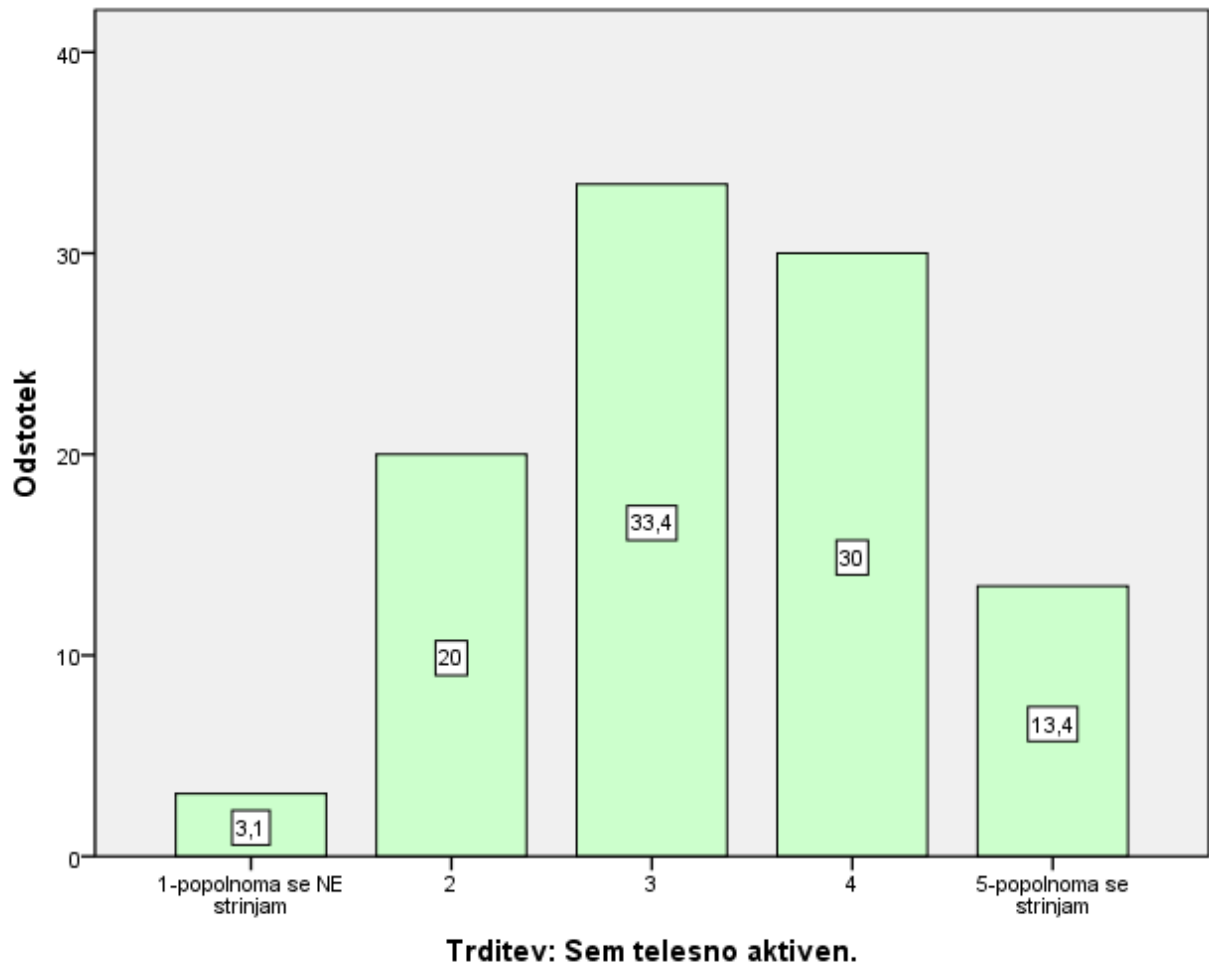
Slika 15: Okvare vida, sluha in telesne omejitve

Vir: Analiza pridobljenih podatkov – starejši (Rek, Kovačič in Brumat, 2018)

Več kot 60 % se strinja ali popolnoma strinja s trditvijo, da dobro sliši.

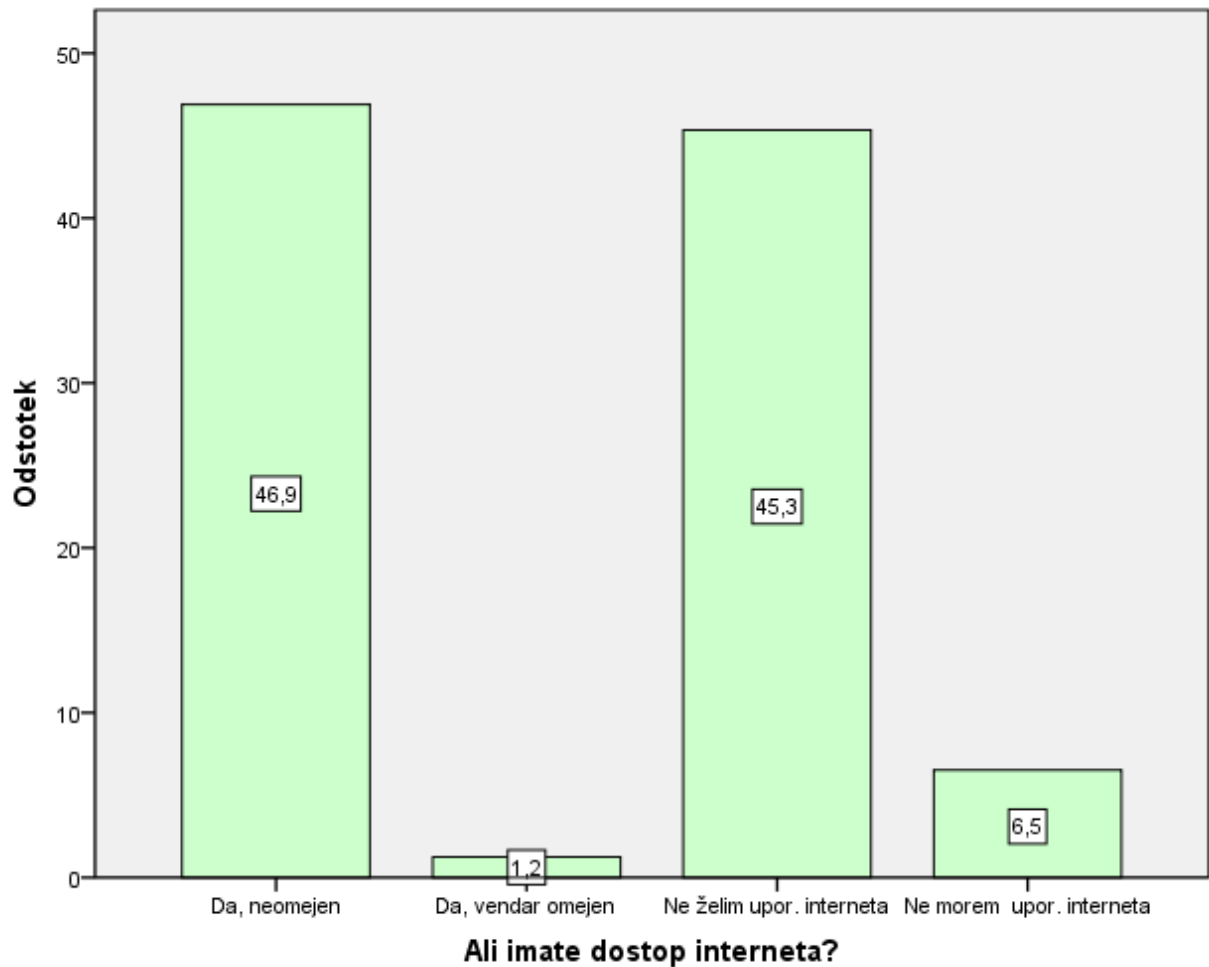
Slika 16: Okvare vida, sluha in telesne omejitve

Vir: Analiza pridobljenih podatkov – starejši (Rek, Kovačič in Brumat, 2018)

S trditvijo, da so telesno aktivni, pa se strinja ali popolnoma strinja 43 % vprašanih. Primerjalno (čeprav ni mogoče neposredno primerjati zaradi različne metodologije) je bilo v vzorcu OFCOM 4,2 % z omejitvami vida, 5% sluha, in 17,5 % z gibalnimi omejitvami (Ofcom, 2018).

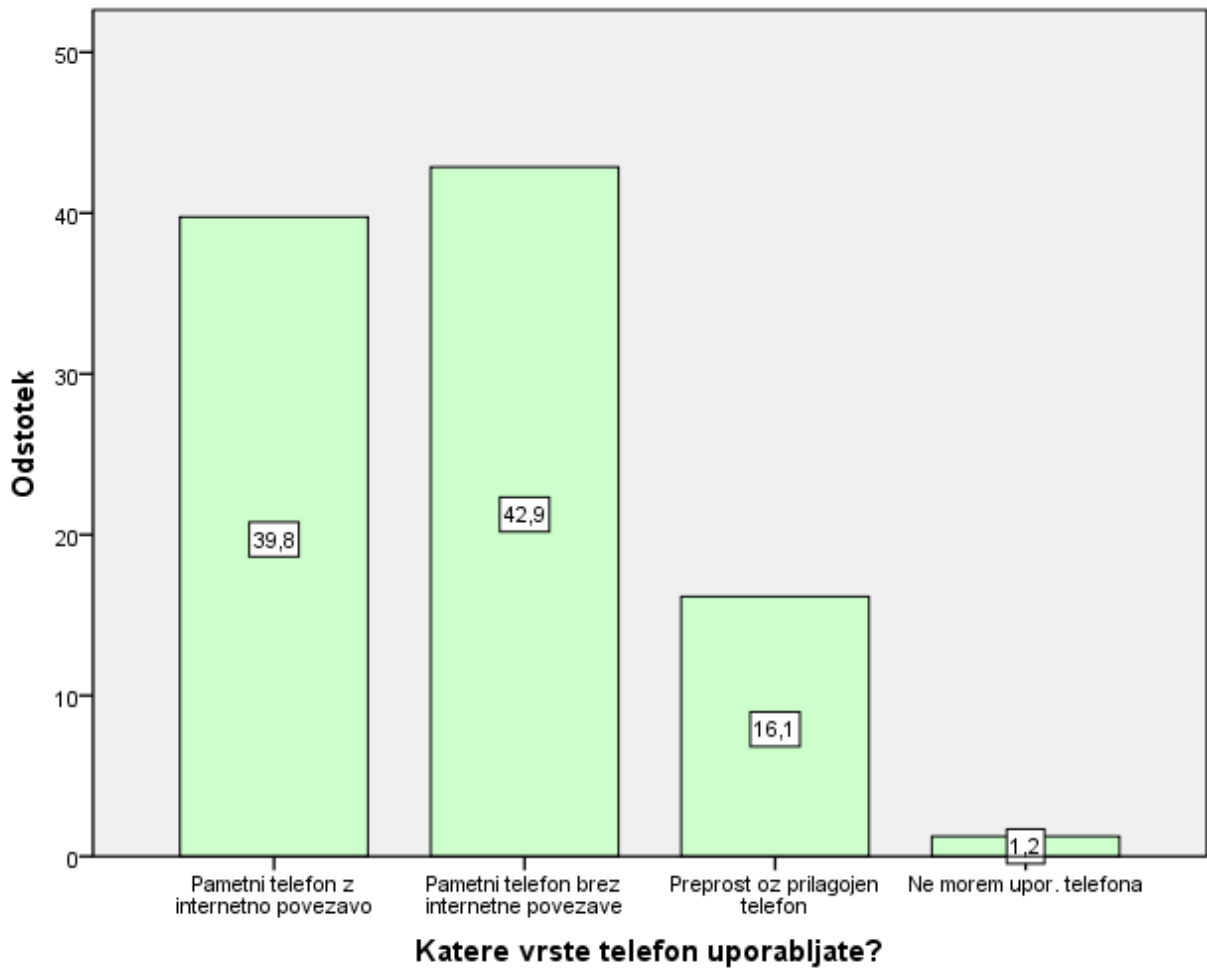
Slika 17: Ali imate dostop do interneta?

Vir: Analiza pridobljenih podatkov – starejši (Rek, Kovačič in Brumat, 2018)

Dostop do interneta ima malo manj kot polovica vprašanih. Praktično vsi od teh imajo neomejen dostop. Analizirali smo tudi Ofcom-ovo (2018) poročilo o uporabi in obnašanju medijev za odrasle 2018. Po analizi podatkov OFCOM podatkov (Poročilo o uporabi medijev in obnašanju odraslih leta 2018 v Veliki Britaniji) za skupino 65 let ali več smo ugotovili, da ima 72,7 % starejših svoj mobilni telefon (30,2 % ima pametni telefon).

Slika 18: Katere vrste telefon uporabljate?

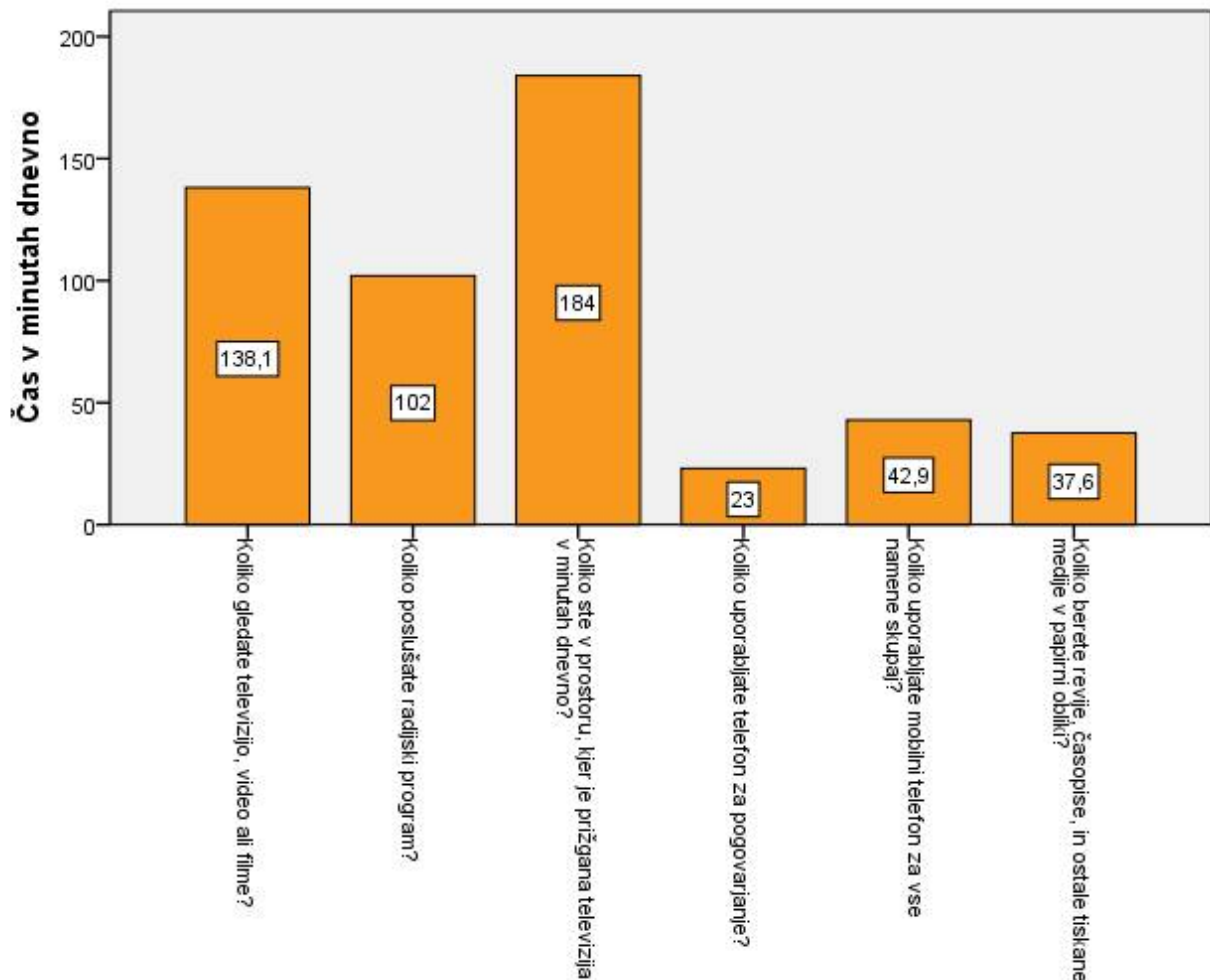
Vir: Analiza pridobljenih podatkov – starejši (Rek, Kovačič in Brumat, 2018)

Pametni telefon z internetno povezavo imajo štirje od desetih vprašanih. Približno enako število jih ima pametni telefon brez internetne povezave. Le vsak šesti ima preprost telefon.

Primerjalno ima glede na rezultate telefonske raziskave 3,015 odraslih oseb (Pew Research, 2017) – približno štiri desetine (42%) – starih 65 let in več v lasti pametni telefon, kar je bistveno več kot samo 18 % v letu 2013. Pametni telefon ima 59 % upokojujencev starih od 65 do 69 let ter 17 % starih 80 in več let (Pew Research, 2017).

5.4 Izpostavljenost medijem

Slika 19: Primerjava izpostavljenosti različnim medijem za celoten vzorec

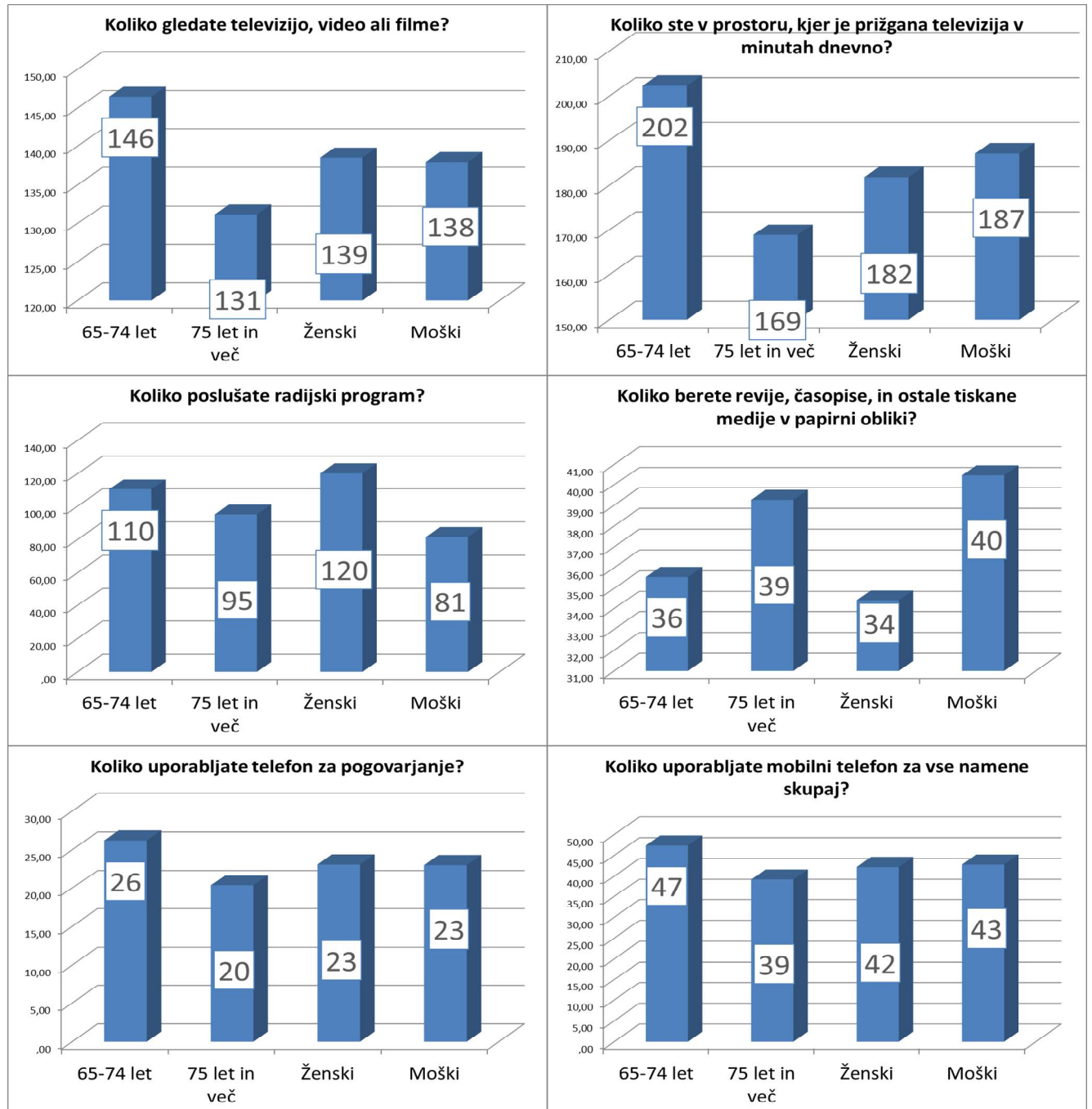
Vir: Analiza pridobljenih podatkov – starejši (Rek, Kovačič in Brumat, 2018)

Na zgornji primerjalni sliki med mediji za vse anketirane skupaj lahko opazimo, da spremljajo TV okvirno dve uri in petnajst dnevno. Televizije ne gleda le 6,2 % vprašanih, skoraj polovica pa gleda TV 3 ure ali več dnevno. Radijski program poslušajo skoraj uro in 45 minut. Kar 20 % jih ne poslušata radia. V prostoru, kjer je prižgana TV, so v povprečju dobre 3 ure in le dva vprašana nista v takšnem prostoru. Anketirani se relativno malo pogovarjajo po telefonu (22 minut dnevno). Okoli 20 % se jih ne pogovarja po telefonu. Telefon za vse namene pa uporabljajo povprečno 43 minut (vsak deseti ga ne uporablja).

Podobno (37 minut dnevno) berejo tiskane medije v papirni obliki. Slednje ne bere nikoli 20 % vprašanih.

Med anketiranci smo primerjali dve starostni skupini, 65-74 let ter 75 let in več, in ugotovili da prihaja do razlik v izpostavljenosti medijem. kar kažejo spodnje slike.

Slika 20: Primerjava izpostavljenosti različnim medijem glede na starostni skupini in spol

Vir: Analiza pridobljenih podatkov – starejši (Rek, Kovačič in Brumat, 2018)

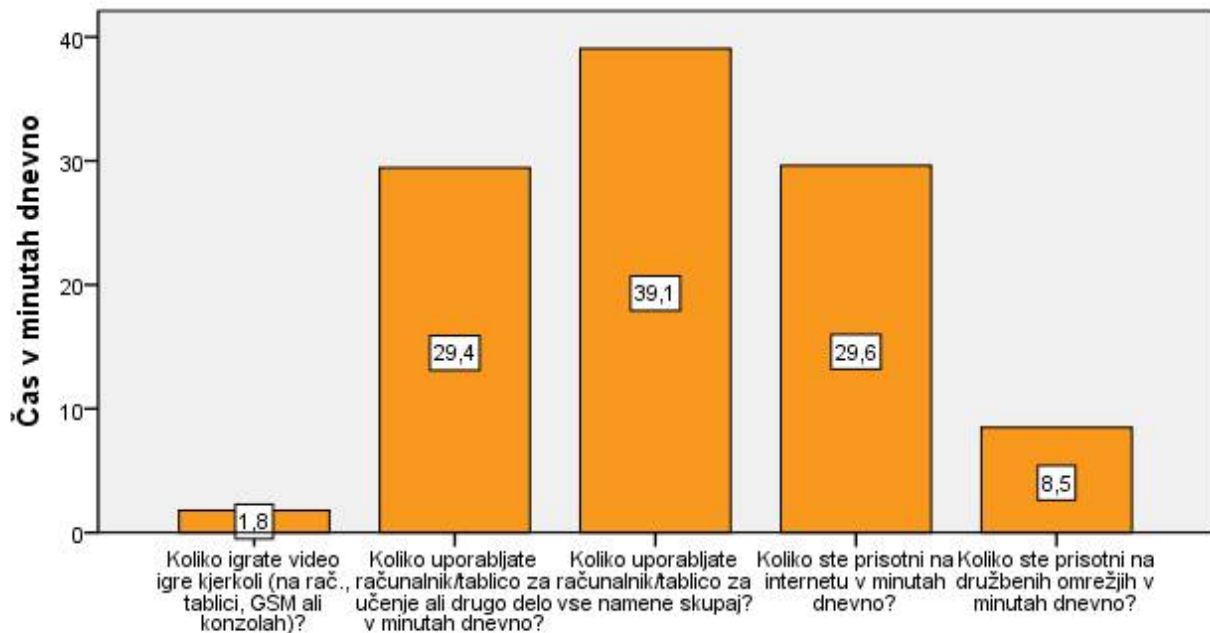
Iz zgornjih slik in spodnje tabele so razvidna odstopanja od povprečja. Mlajši starostniki so manj izpostavljeni medijem kot starejši. Zanimivo ženske manj poslušajo radijski program. Zelo velika razlika je med tistimi, ki so vključenimi v kakšno društvo, in tistimi, ki niso. Slednji namreč precej več spremljajo medije. Osebe z omejitvami povečini nimajo velikega odstopanja glede spremljave medijev. Anketirani, ki živijo v mestih, imajo pričakovano večjo izpostavljenost medijem.

Tabela 7: Odstopanja spremljanja medijev glede na različne dejavnike

	Koliko gledate televizijo, video ali filme?	Koliko poslušate radijski program?	Koliko ste v prostoru, kjer je prižgana televizija v minutah dnevno?	Koliko uporabljate telefon za pogovarjanje?	Koliko uporabljate mobilni telefon za vse namene skupaj?	Koliko berete revije, časopise, in ostale tiskane medije v papirni obliki?
65-74 let	-8	-8	-18	-3	-4	2
75 let in več	7	7	15	3	4	-2
Ženski	0	-18	2	0	1	3
Moški	0	21	-3	0	0	-3
Vključen v vsaj eno društvo	-7	-39	-16	0	-6	-3
Ni vključen v društva	2	14	6	0	2	1
Dobro vidi ostali glede vida	6	3	7	0	-5	3
	-6	-3	-6	0	4	-3
Zelo dobro ali dobro sliši	-4	0	2	0	2	0
ostali glede sluha	6	0	-4	-1	-2	1
Zelo dobro ali dobro je telesno aktiven	0	-26	1	-1	-1	-2
ostali glede telesne aktivnosti	0	20	-1	0	0	2
Mesto	9	3	13	1	2	1
Podeželje	-14	-4	-20	-2	-4	-2
Povprečno	138	102	184	23	43	38

Vir: Analiza pridobljenih podatkov – starejši (Rek, Kovačič in Brumat, 2018)

Slika 21: Uporaba drugih medijev primerjalno

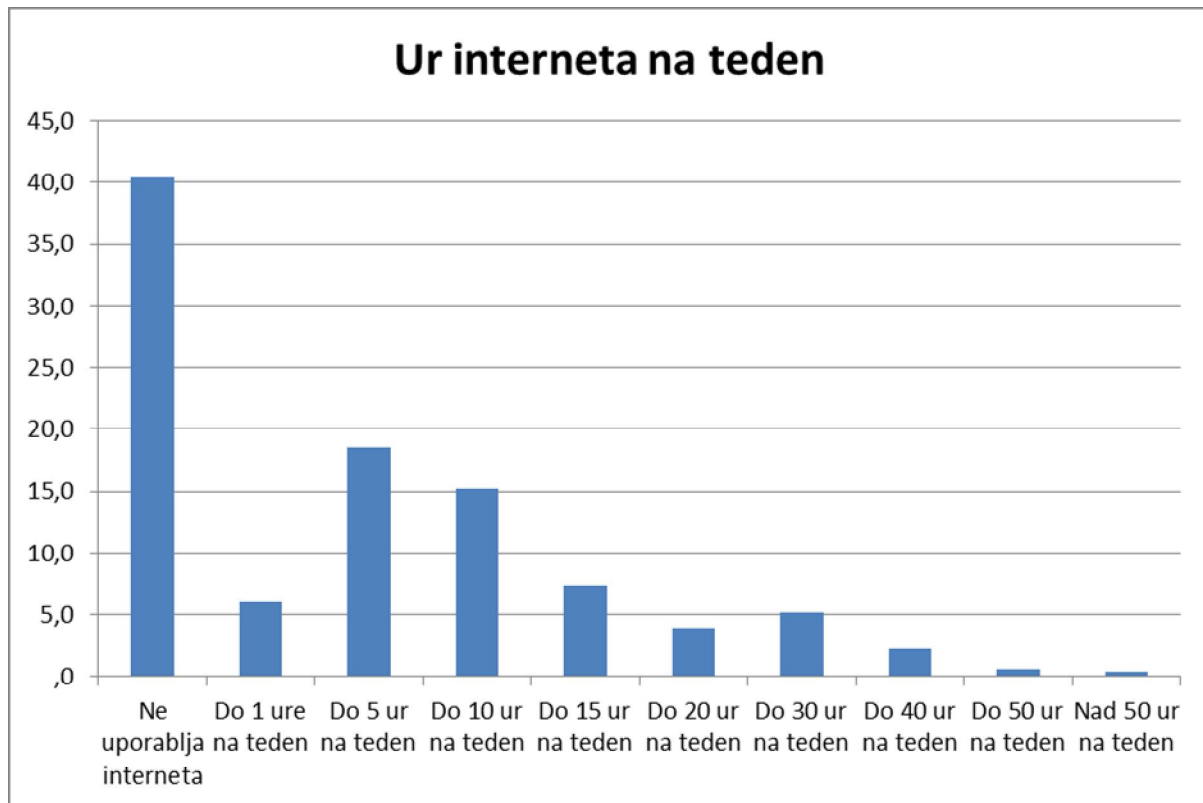

Vir: Analiza pridobljenih podatkov – starejši (Rek, Kovačič in Brumat, 2018)

97 % vprašanih ne igra video iger. Tisti, ki jih igrajo, jih igrajo malo. Uporaba računalnika / tablice za učenje ali drugo delo ni pogosta in v povprečju znaša pol ure. Tablice ali računalnika ne uporablja okoli polovica vprašanih, povprečno pa uporabljajo okvirno 40 minut. Med tistimi, ki uporabijo tablico ali računalnik, je povprečje višje od ene ure dnevno. Vsak peti vprašani je prisoten na družbenih omrežjih, vendar le vsak deseti pol ure ali več. Več kot uro je prisotnih le tri odstotke vprašanih.

Na internetu ni prisotnih več kot polovica vprašanih (58 %). Vsak peti je prisoten na internetu uro ali več. Primerjalno v Angliji malo več kot 40 % starejših ne uporablja interneta, ostali pa ga uporabljajo kar precej. 55 % starejših nad 65 let je v zadnjem letu uporabljalo iskalnike kot so Google, Bing ali podobno. Podatke o uporabi interneta v Angliji prikazuje spodnja slika (Ofcom, 2018).

Slika 22: Tedenska uporaba interneta v Angliji starejših od 65 let

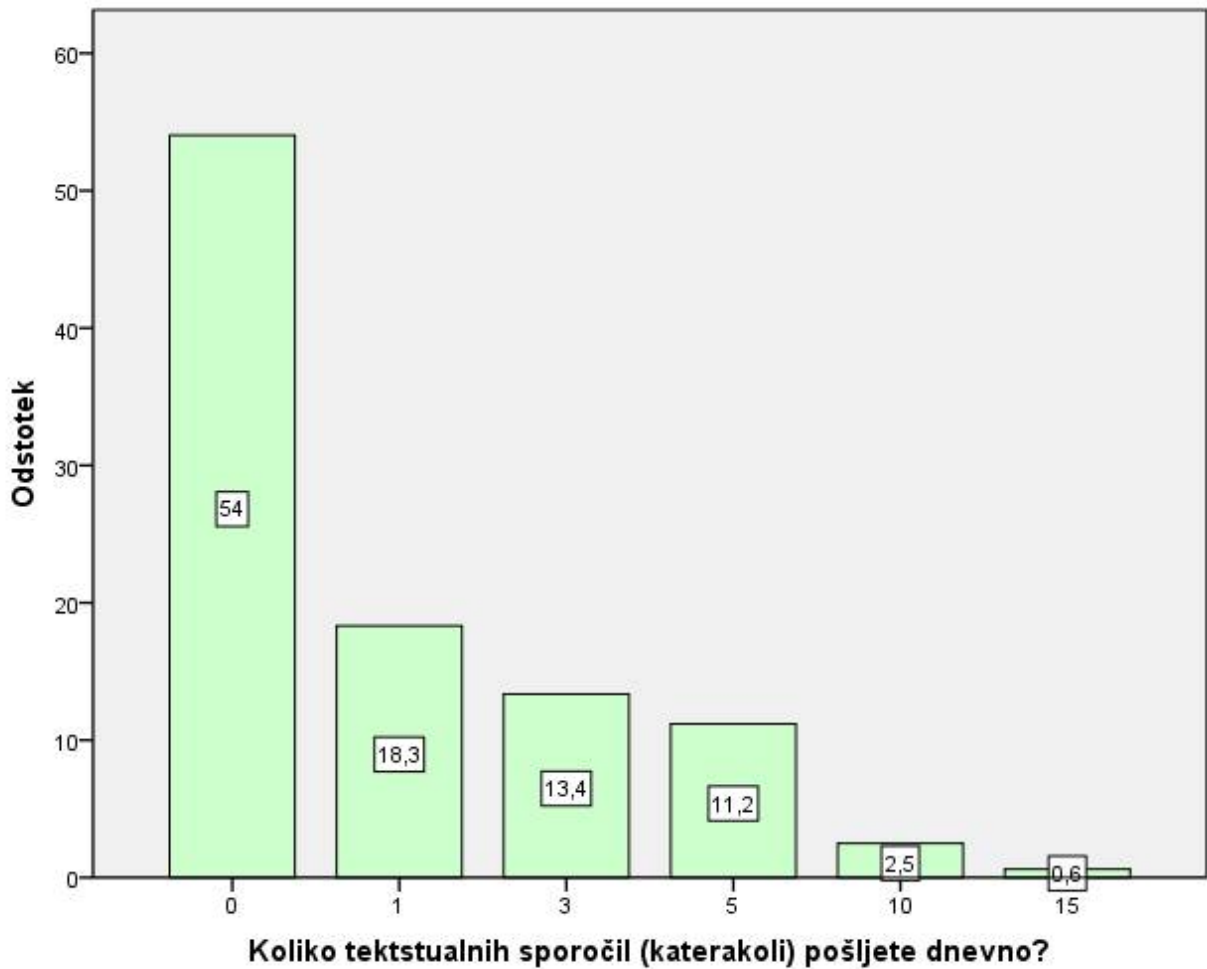

Vir: Analiza podatkov Ofcom (2018) za skupino 65 let in več (n=480)

Primerjalno se je glede na rezultate Pew Research (2017) v skupini starejših zelo povečala tudi uporaba interneta in širokopasovnega dostopa. Danes v ZDA 67 % upokojencev uporablja internet, kar je za 55 odstotnih točk več kot leta 2000. Polovica starejših Američanov ima zdaj širokopasovni dostop na domu. Tretjina odraslih, starih 65 let in več, nikoli ne uporablja interneta. Približno polovica (49 %) nima širokopasovnega dostopa na domu. Starostniki, stari od 65 do 69 let (44 %), so približno dvakrat bolj verjetni uporabniki interneta, kot tisti, ki so stari 80 let in več (82 %) (Pew Research, 2017).

Tudi uporaba socialnih medijev s strani starejših Američanov se stalno povečuje. Danes 34 % Američanov, starih 65 let in več, uporablja družbena omrežja (na primer Facebook ali Twitter). To pomeni povečanje sedmih odstotnih točk v primerjavi z letom 2013, ko je 27 % starejših odraslih uporabljalo družbena omrežja (Pew Research, 2017).

Slika 23: Koliko tekstualnih sporočil (katera koli) pošljete dnevno?

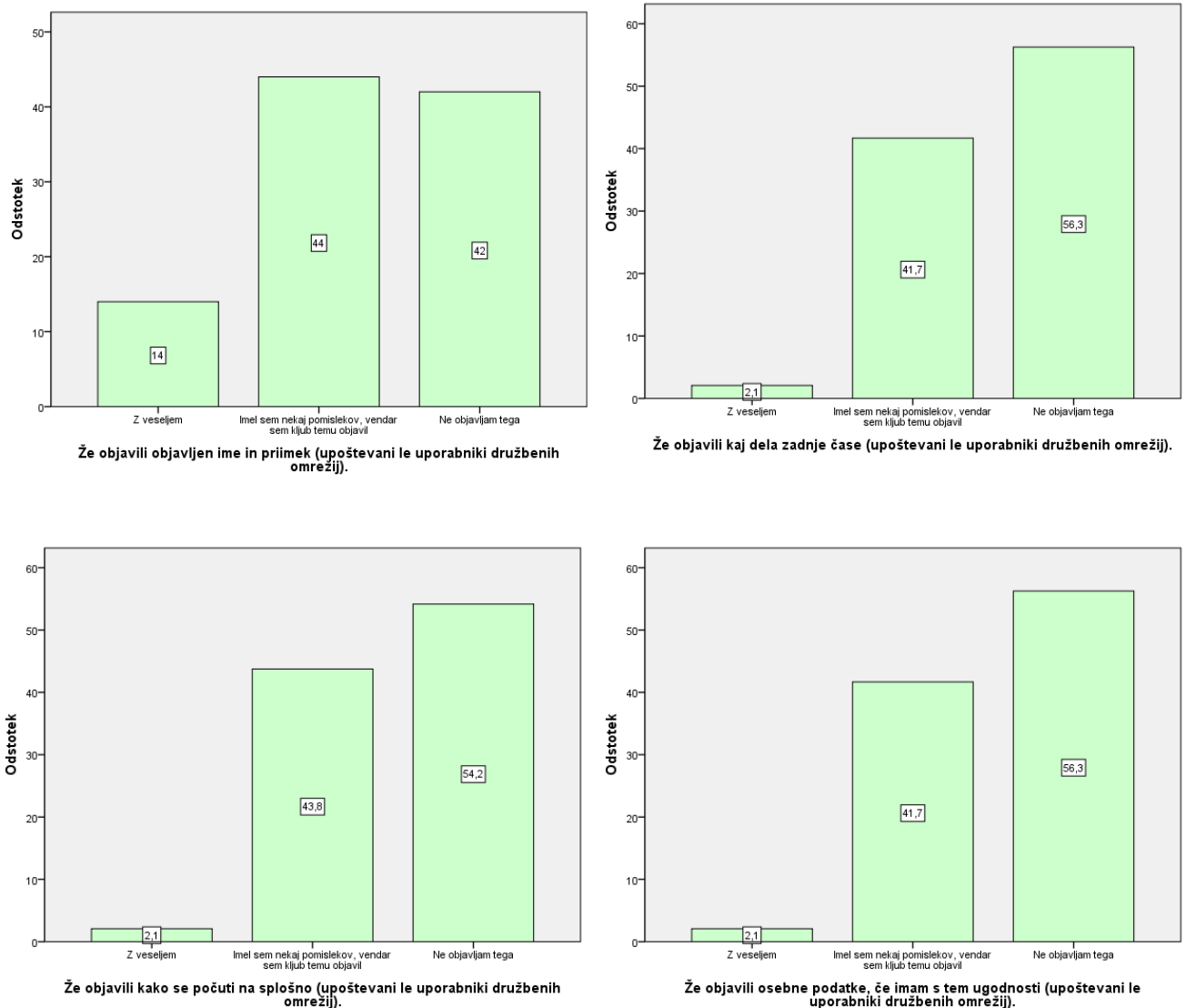
Vir: Analiza pridobljenih podatkov – starejši (Rek, Kovačič in Brumat, 2018)

Dnevno pošljejo vprašani povprečno malo več kot eno tekstualno sporočilo dnevno. Več kot polovica jih ne pošilja tekstualnih sporočil.

5.1 Deljenje informacij na družbenih omrežjih

Analiziranje deljenja informacij na družbenih omrežjih je mogoče le za skupino, ki le-ta porablja. V analizo je bilo tako vključenih okvirno le 50 respondentov, ki so navedli, da so družbena omrežja uporabljali. Izmed teh so rezultati analize vidni na spodnjih slikah.

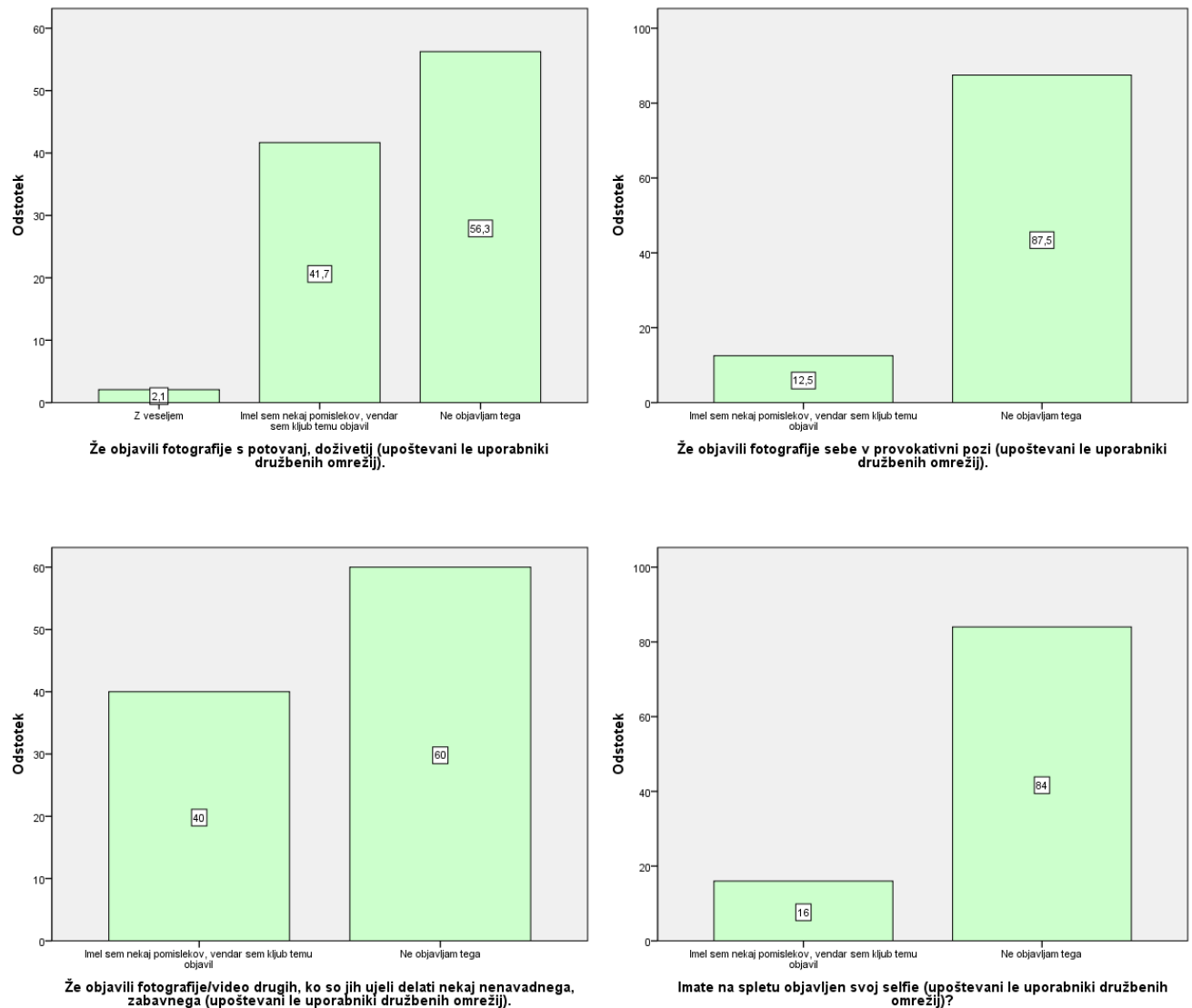
Slika 24: Že objavili na spletnih portalih ali družbenih omrežjih informacije

Vir: Analiza pridobljenih podatkov – starejši (Rek, Kovačič in Brumat, 2018)

Med analizirano skupino je okvirno polovica objavila ime in priimek, kaj dela zadnje čase in kako se počuti na družbenih medijih. Navedeni sicer predstavljajo manj kot 10 % celotne populacije.

Slika 25: Že objavili na spletnih portalih ali družbenih omrežjih fotografije ali selfi

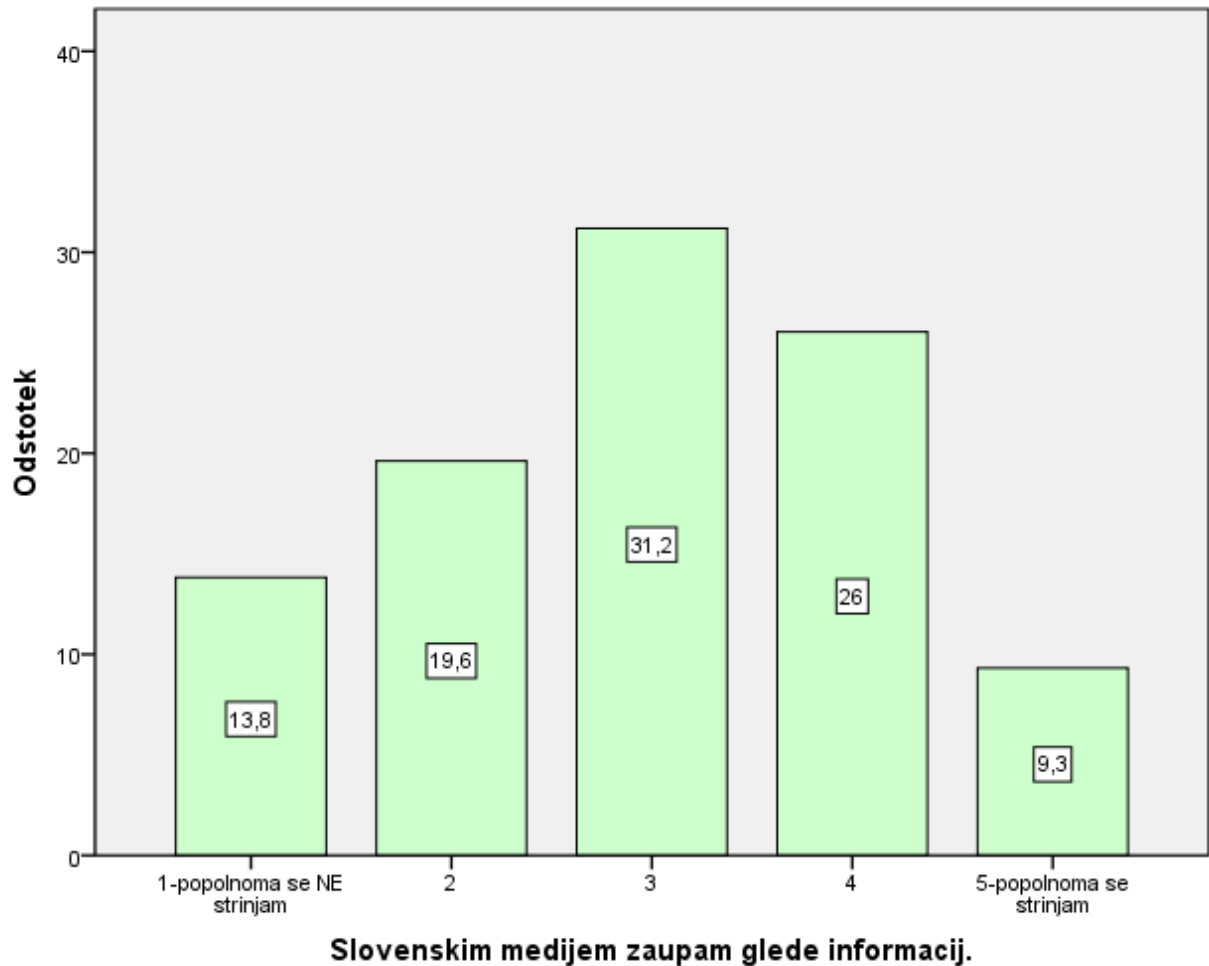

Vir: Analiza pridobljenih podatkov – starejši (Rek, Kovačič in Brumat, 2018)

Izmed uporabnikov družbenih omrežij je malo manj kot polovica objavila slike in fotografije drugih, ki so jih ujeli delati nekaj nenavadnega oz. zabavnega. Odstotek objavljanja sebe v provokativni pozi in svojega selfija je zelo majhen v celotni populaciji in znaša manj kot tri odstotke oz. 5-8 anketiranih, zato na podlagi le-tega ne moremo sklepati na celotno populacijo.

5.2 Razmišljanja o medijih, verodostojnosti novic in preverjanju informacij

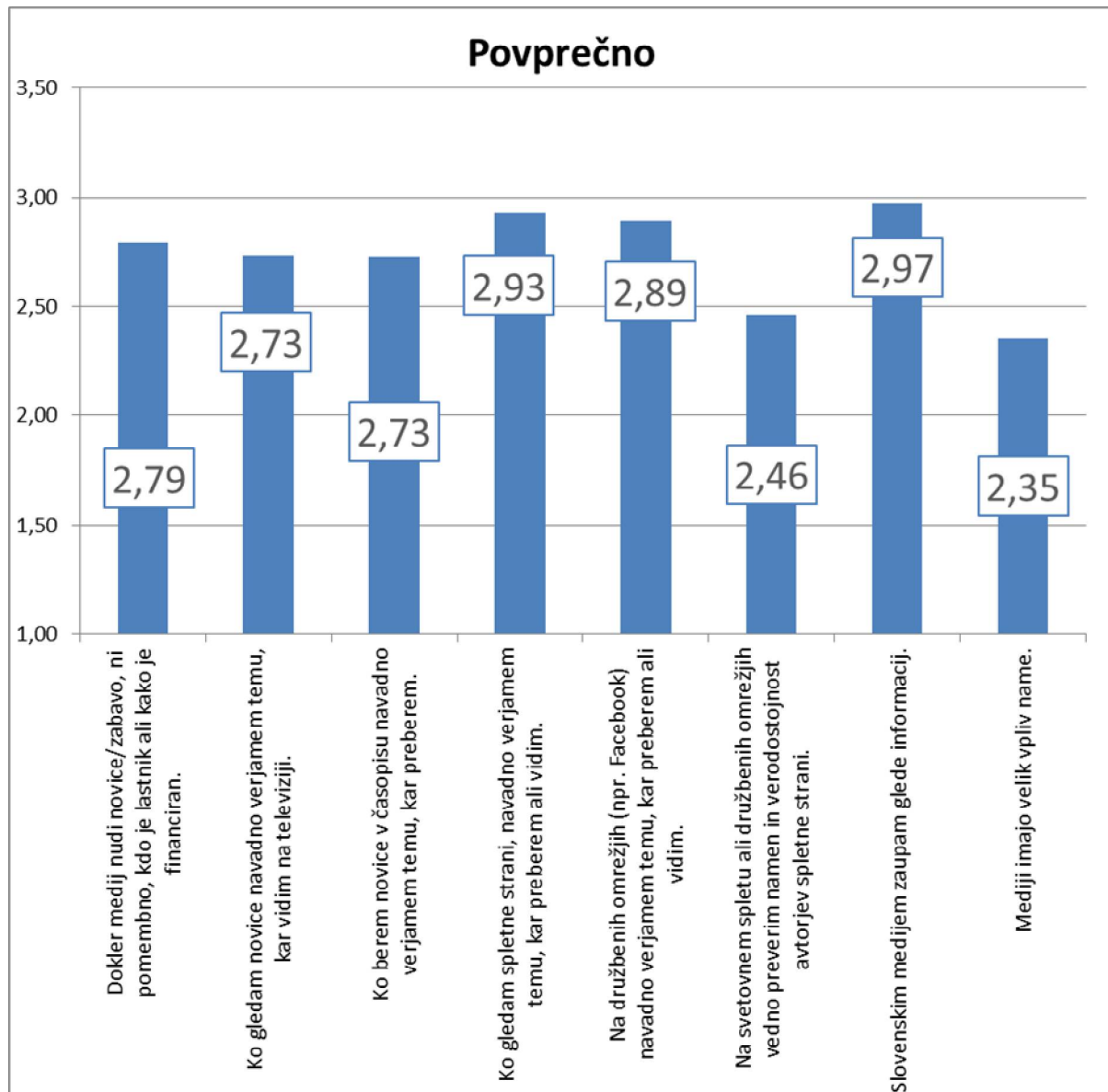
Slika 26: Slovenskim medijem zaupam glede informacij

Vir: Analiza pridobljenih podatkov – starejši (Rek, Kovačič in Brumat, 2018)

Anketirani so si zelo različnih pogledov ali naj zaupajo slovenskim medijem ali ne. Enako so se razlike v mišljenjih pokazale tudi v poglobljenih intervjujih. Obe strani sta približno uravnoteženi, slaba tretjina pa je neodločenih.

Slika 27: Kritično vrednotenje medijev in vpliva

Vir: Analiza pridobljenih podatkov – starejši (Rek, Kovačič in Brumat, 2018)

Mnenja na trditev »Dokler medij nudi novice / zabavo, ni pomembno, kdo je lastnik ali kako je financiran« so v povprečju skoraj na sredini (2.79) na 5-stopenjski likertovi lestvici (1-popolnoma se ne strinjam do 5-popolnoma se strinjam). Mnenja glede trditve »Dokler medij nudi zabavo« so zelo enakomerno porazdeljena na vseh pet možnih odgovorov, kar kaže, da si vprašani niso enotni glede navedene tematike. Anketirani tudi približno enako verjamejo različnim medijem (zanimivo še najbolj spletnim – tu je potrebno upoštevati, da so večinoma odgovore podale osebe, ki te medije uporabljajo, kar lahko vpliva na primerjavo). Večina

starejših, ki uporabljajo spletne strani, ne preverja verodostojnosti avtorjev spletnih strani. Strinjanje s trditvijo »Mediji imajo velik vpliv name« je zelo nizko.

V spodnji tabeli lahko opazujemo tudi odstopanja glede demografskih in drugih dejavnikov. Zanimivo je, da mlajši (med 65 in 74 let) bolj verjamejo temu, kar preberejo in vidijo. Na drugi strani osebe, ki so včlanjene v vsaj eno društvo, bolj kritično gledajo na medije. Drugih relevantnih bistvenih odstopanj ni zaznanih.

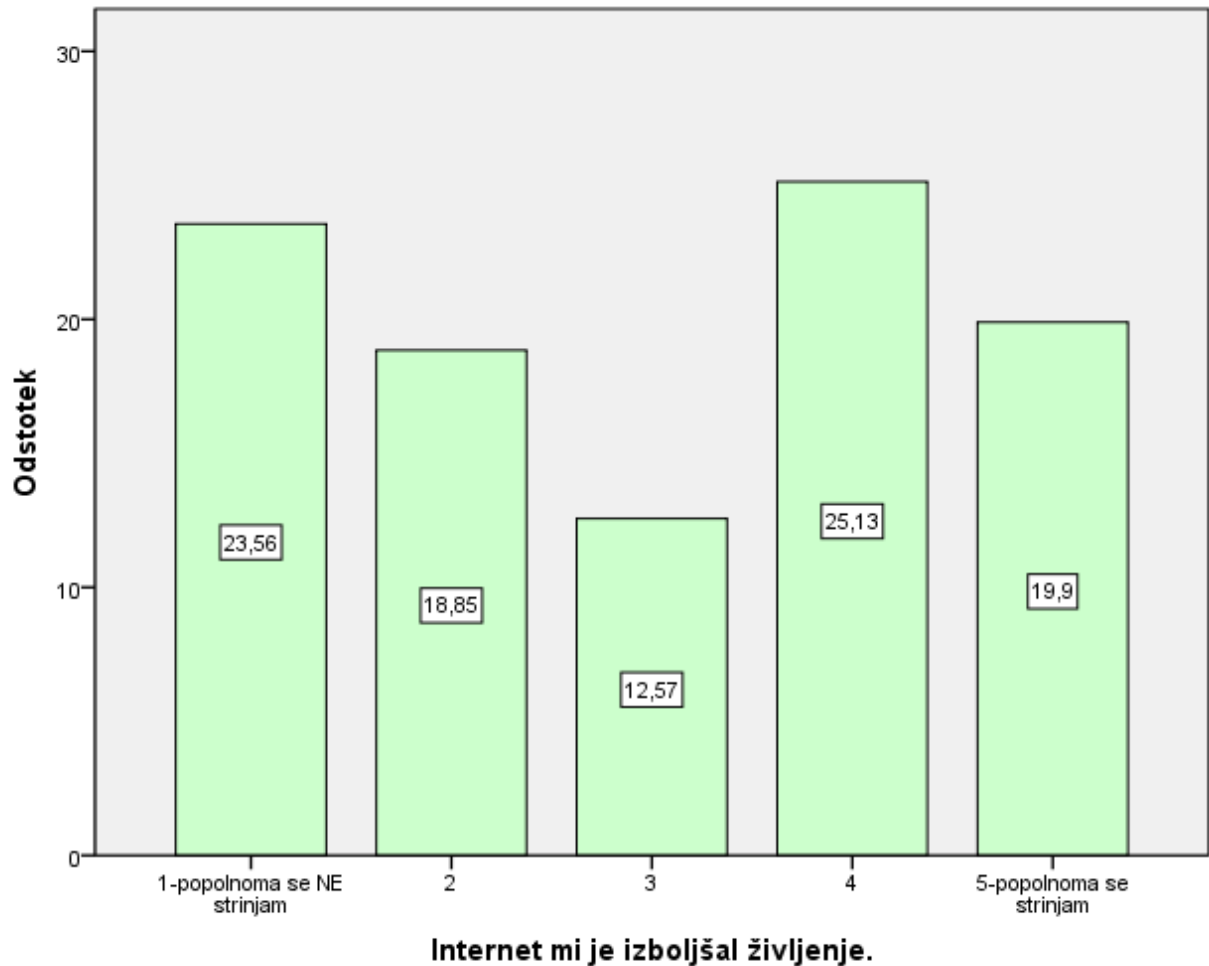
Tabela 8: Odstopanja mnenj trditev glede na različne demografske in druge dejavnike

	Dokler medij nudi novice/za bavo, ni pomembno, kdo je lastnik ali kako je financiran	Ko gledam novice navadno verjame m temu, kar vidim na televiziji.	Ko berem novice v časopisu navadno verjame m temu, kar preberem	Ko gledam spletne strani, navadno verjame m temu, kar preberem ali vidim.	Na družbenih omrežjih (npr. Facebook) navadno verjame m temu, kar preberem ali vidim.	Na svetovnem spletu ali družbenih omrežjih vedno preverim namen in verodostojnost avtorjev spletnih strani.	Slovenskim medijem zaupam glede informacij	Mediji imajo velik vpliv name.
65-74 let	0,15	0,12	0,05	0,08	0,16	-0,17	-0,09	0,02
75 let in več	-0,12	-0,10	-0,05	-0,11	-0,24	0,25	0,07	-0,01
Ženski	0,00	0,09	0,14	0,07	0,05	-0,32	0,08	0,00
Moški	-0,02	-0,10	-0,15	-0,09	-0,06	0,35	-0,09	-0,01
Vključen v vsaj eno društvo	0,03	-0,23	-0,05	0,12	0,07	-0,17	0,01	0,17
Ni vključen v društva	-0,01	0,08	0,02	-0,05	-0,03	0,09	0,00	-0,06
Dobro vidi	0,14	0,09	0,04	0,05	0,15	-0,24	-0,14	-0,13
ostali glede vida	-0,13	-0,08	-0,03	-0,05	-0,15	0,25	0,12	0,11
Zelo dobro ali dobro sliši	0,06	-0,01	0,02	-0,16	-0,11	0,06	-0,06	-0,10
ostali glede sluha	-0,09	0,01	-0,02	0,27	0,19	-0,09	0,09	0,15
Zelo dobro ali dobro je telesno aktiven	0,15	0,06	-0,04	0,11	-0,11	-0,26	-0,11	-0,15
ostali glede telesne aktivnosti	-0,11	-0,04	0,03	-0,09	0,11	0,24	0,08	0,11
Mesto	-0,05	0,08	0,02	0,07	0,17	0,11	-0,02	-0,04
Podeželje	0,08	-0,13	-0,02	-0,11	-0,25	-0,15	0,03	0,06
Povprečno	2,79	2,73	2,73	2,93	2,89	2,46	2,97	2,35

Vir: Analiza pridobljenih podatkov – starejši (Rek, Kovačič in Brumat, 2018)

5.3 Koristnost naprav in pripomočkov

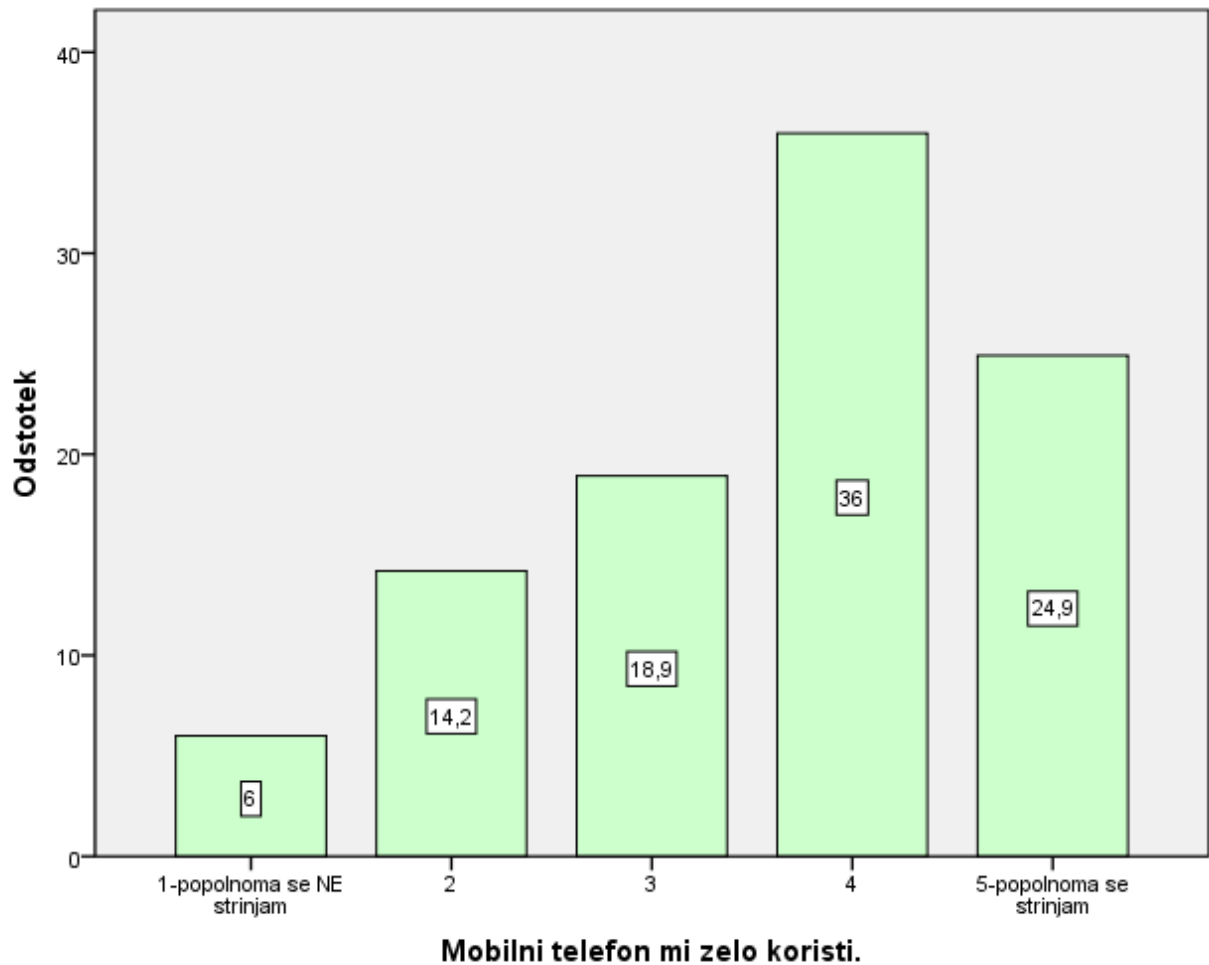
Slika 28: Internet mi je izboljšal življenje

Vir: Analiza pridobljenih podatkov – starejši (Rek, Kovačič in Brumat, 2018)

Kot je razvidno iz zgornje slike mnenja glede trditve »Internet mi je izboljšal življenje« niso enotna. Skupno povprečje vseh vprašanih kaže, da se s trditvijo »Internet mi je izboljšal življenje« ne strinja več kot 40 % vprašanih.

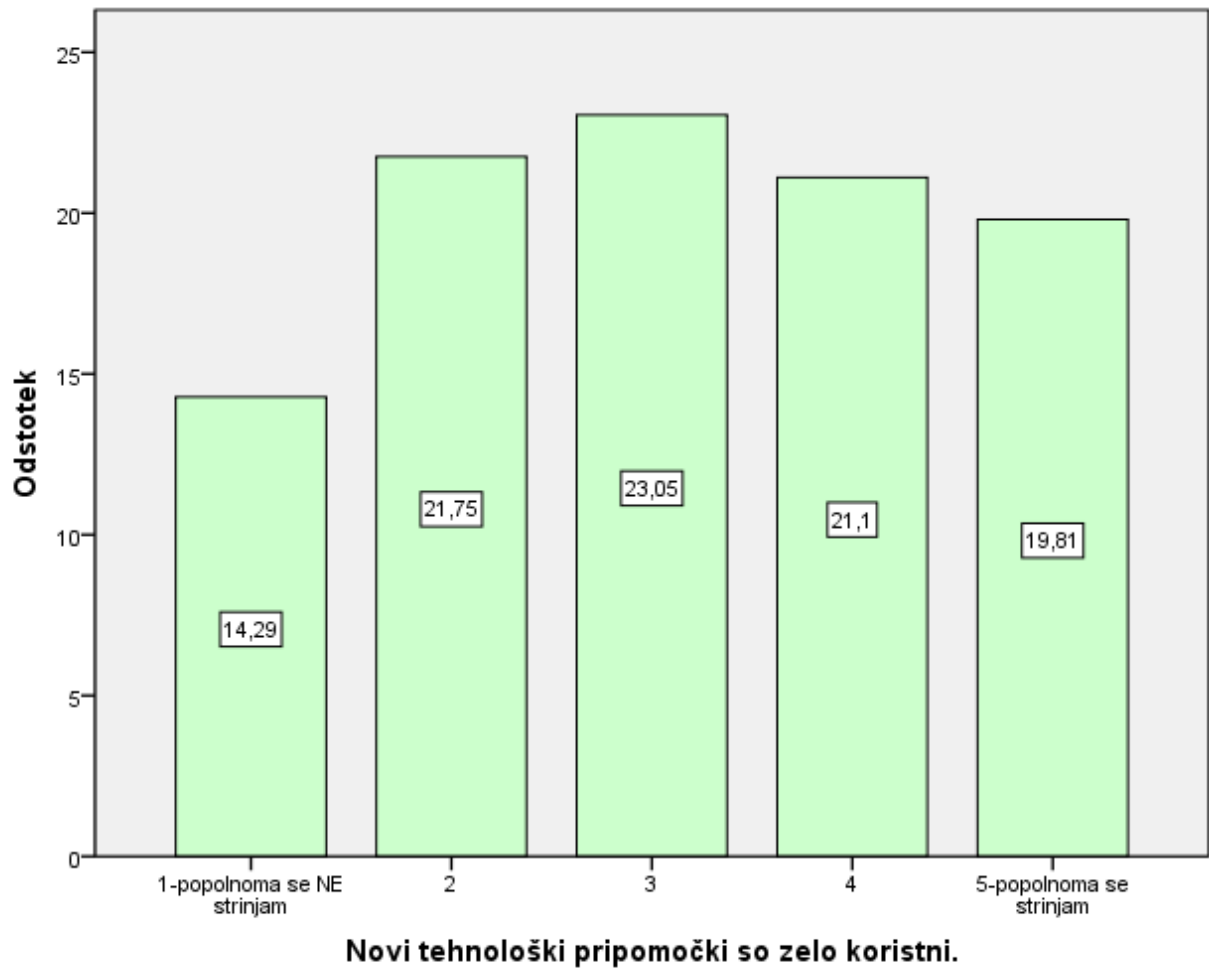
Slika 29: Mobilni telefon mi zelo koristi

Vir: Analiza pridobljenih podatkov – starejši (Rek, Kovačič in Brumat, 2018)

Bolj kot za internet vidijo anketirani koristi v mobilnih telefonih. Na navedeno trditev »Mobilni telefon mi zelo koristi« skoraj dve tretjini odgovarja pritrdilno. Le vsak peti se s trditvijo ne strinja.

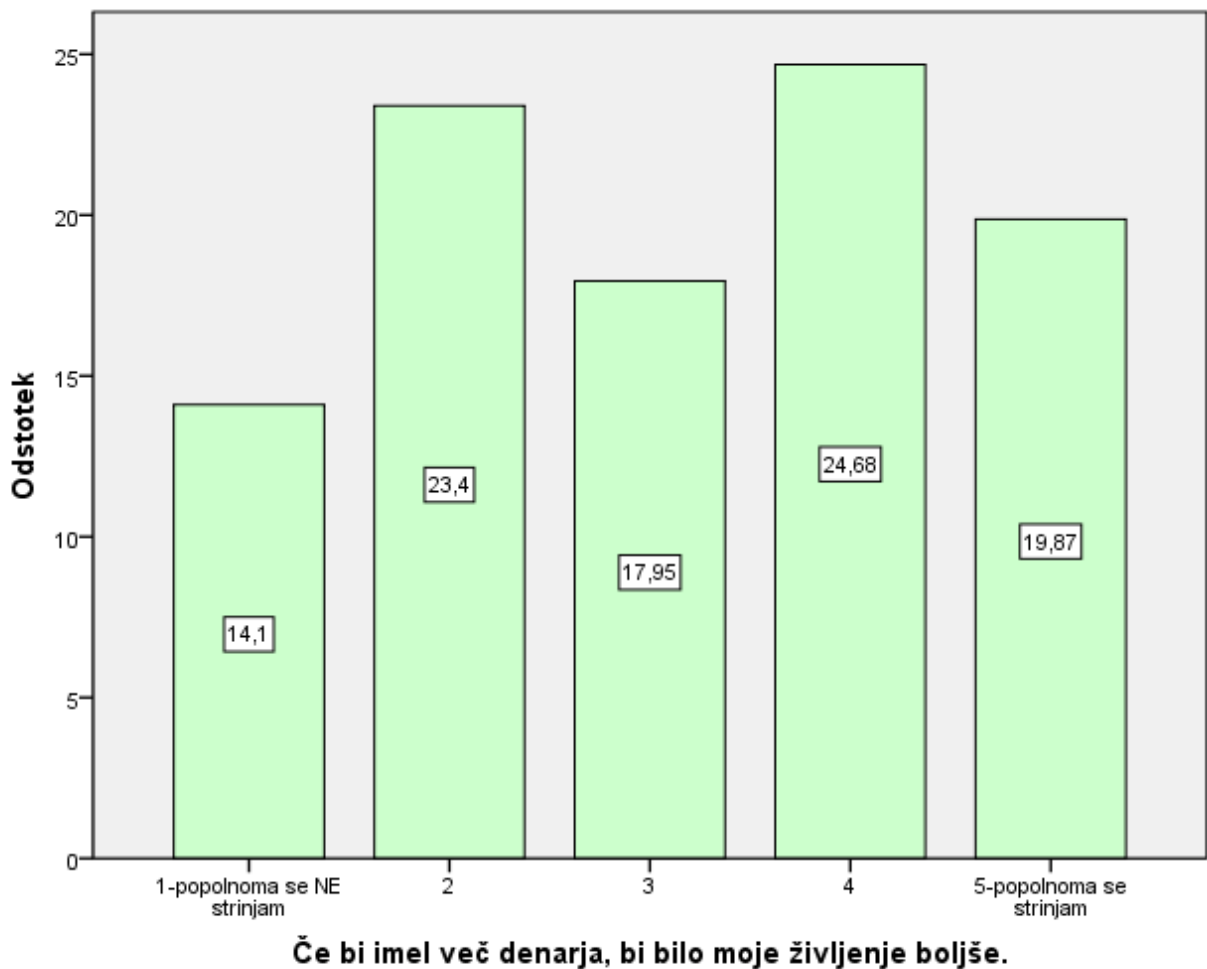
Slika 30: Novi tehnološki pripomočki so zelo koristni

Vir: Analiza pridobljenih podatkov – starejši (Rek, Kovačič in Brumat, 2018)

Anketirani ocenjujejo koristnost novih tehnoloških pripomočkov zelo neenotno. Le 5 % se jih bolj strinja kot ne strinja z navedeno trditvijo.

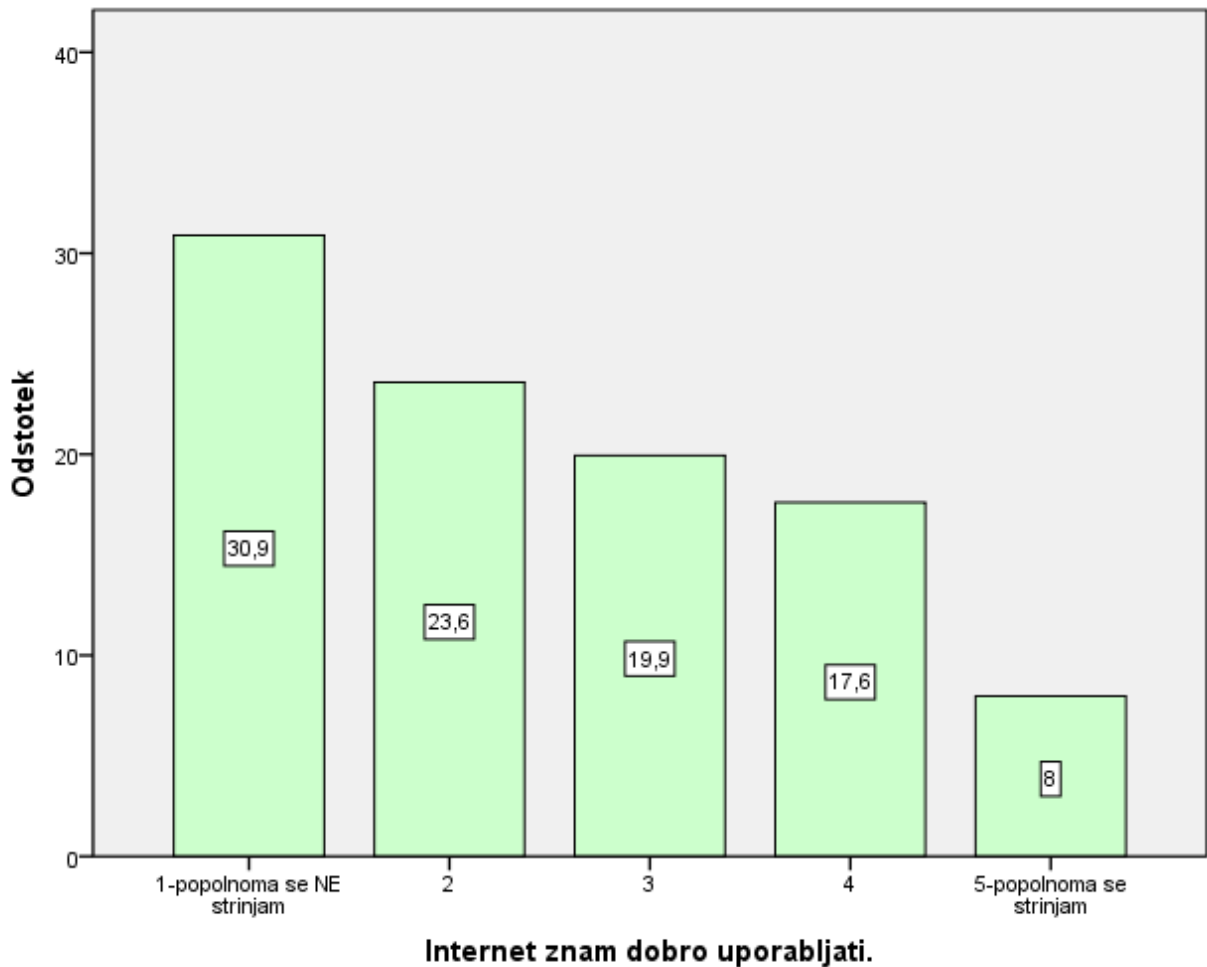
Slika 31: Če bi imel več denarja, bi bilo moje življenje boljše

Vir: Analiza pridobljenih podatkov – starejši (Rek, Kovačič in Brumat, 2018)

Tudi tu si anketirani niso enotni. Več denarja za dve tretjini ne pomeni boljšega življenja. Vsak šesti se na trditev ni opredelil.

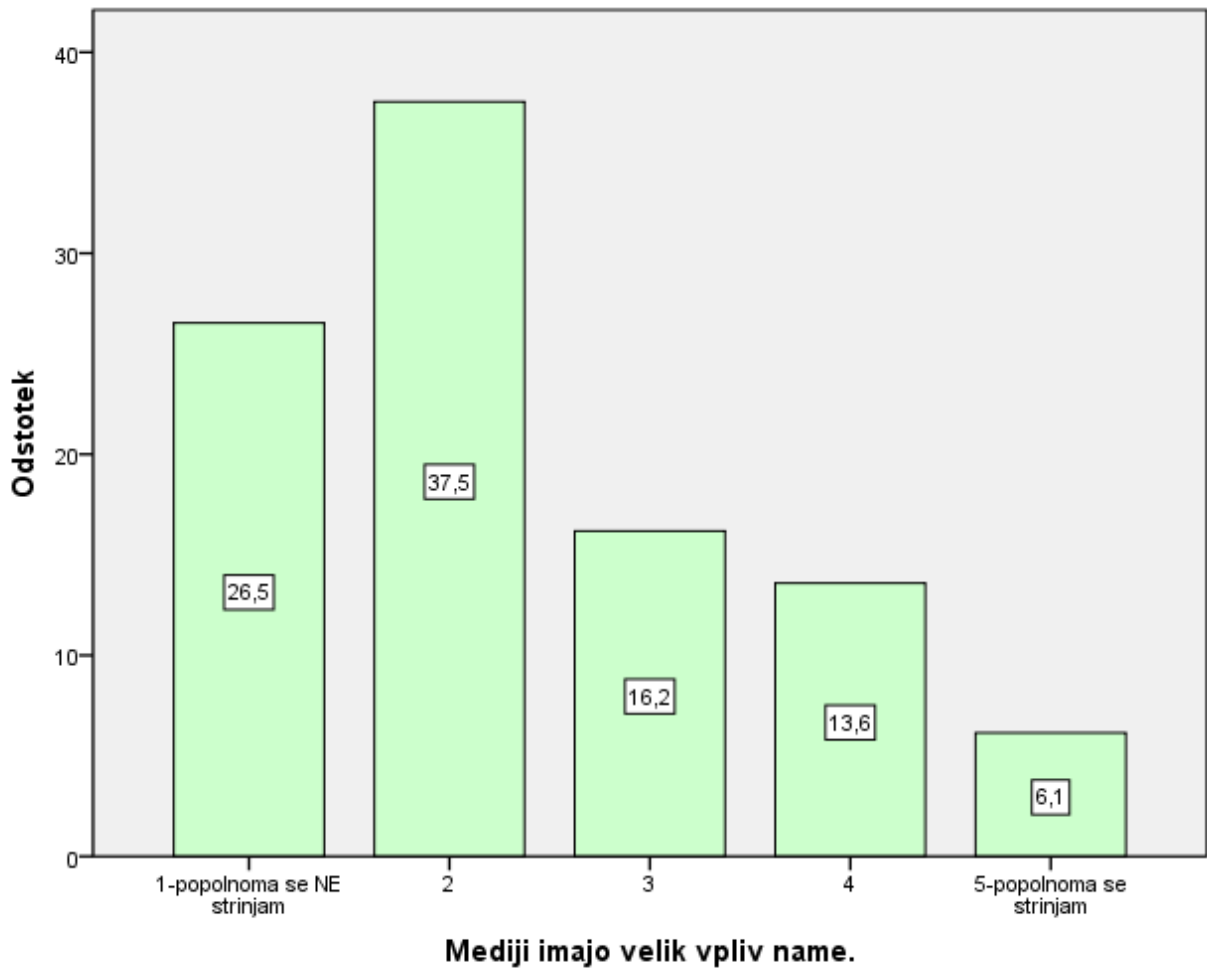
Slika 32: Internet znam dobro uporabljati

Vir: Analiza pridobljenih podatkov – starejši (Rek, Kovačič in Brumat, 2018)

Le vsak četrti anketirani se strinja ali popolnoma strinja z navedeno trditvijo. Na drugi strani jih več kot polovica meni, da temu ni tako. Primerjalno se je približno tri četrtine Američanov, starih 65 let in več, strinjalo z izjavo »Ko dobim novo elektronsko napravo, po navadi potrebujem nekoga drugega, da jo nastavim ali pokažem, kako jo uporabiti« (Pew Research, 2017). Kar 58 % starejših meni, da ima tehnologija večinoma pozitiven učinek na družbo, medtem ko samo 4 % anketiranih menijo, da je bil učinek negativen (Pew Research, 2017).

Slika 33: Mediji imajo name velik vpliv

Vir: Analiza pridobljenih podatkov – starejši (Rek, Kovačič in Brumat, 2018)

Anketirani se veliko bolj ne strinjajo kot strinjajo s trditvijo. Podobno tudi v kvalitativnem delu raziskave večina intervjuvancev meni, da znajo sami presoditi in kritično vrednotiti medije, katerim so izpostavljeni.

6 ZAKLJUČEK

Pregled literature in raziskav prikazuje, da je v Sloveniji področje medijev v povezavi z gluhih, naglušnih ter slepih in slabovidnih zelo malo raziskano. Tematika je zelo pomembna, saj so v nasprotju s pomislekom (da osebe ne morejo dobro spremljati medijev) mnenja anketiranih in mnenja intervjuvancev jasno pokazala, da je preučevana skupina zelo izpostavljena medijem. Vprašani več kot 2 uri dnevno spremljajo TV, radio, so na internetu in na telefonu. Okoli uro dnevno so na družbenih omrežjih in za tiskanimi mediji. S tem je preučevana skupina kljub oviram precej medijsko izpostavljena. Izpostavljenost tradicionalnim medijem (TV, radio in tisk) je v povprečju občutno večja od uporabe novih medijev. Pri tem je potrebno opozoriti na velike razlike med posameznimi respondenti tako v kvalitativni kot v kvantitativni raziskavi.

Med tradicionalnimi mediji izstopa poslušnost radijskih postaj, ki je precej večja od povprečja drugih skupin v prejšnjih raziskavah – celotne populacije (Medijska pismenost 2014; Rek, Kovačič, Milanovski Brumat 2014). Zlasti slepi in slabovidni preživijo veliko časa ob radijskih aparatih. V nasprotju osebe z okvaro sluha nadpovprečno veliko berejo tiskane medije.

Uporaba računalnika je zelo pogosta (povprečno več kot 3 ure dnevno). S tem je povezana tudi velika uporaba interneta in družbenih omrežij. Tudi tu so razlike med respondenti zelo velike, saj so nekateri za računalnikom in na internetu praktično ves čas, nekateri pa praktično nič. Povprečje tako ni resnično dober kazalnik stanja. Razlike v uporabi so tudi občutno večje med posamezniki, kot pa med vrstami okvare (vid oz. sluh), kar je še posebej zanimivo.

Žal je število respondentov majhno in dodatne primerjave med posameznimi skupinami niso bile izvedene. Kljub temu analiza kaže, da se preučevana skupina bolj deli na prevladujoče uporabnike tradicionalnih medijev in na prevladujoče uporabnike novih medijev, kot pa na dve skupini glede vrste invalidnosti (sluh in vid). Razlike med obema skupinama so sicer (razumljivo) vidne glede branja tiskanih medijev in poslušanja radia. Zaključimo lahko, da

razlike med obema skupinama okvar v seštevku izpostavljenosti vsem medijem skupaj (tako tradicionalnih kot sodobnih) niso velike.

V povprečju je tako pošiljanje tekstualnih sporočil kot igranje video iger primerljivo s povprečjem slovenskih srednješolcev in je kar precejšnje. Izziv predstavljajo osebe (okvirno 5 % vprašanih), ki zelo veliko igrajo video igre (več ur dnevno) in lahko postanejo z njimi zasvojene oz. odtujene od resničnega sveta.

Tudi na družbenih omrežjih lahko opazimo velike razlike. Štiri petine vprašanih družbenih omrežij nikoli ne uporablja, le vsak deseti je prisoten na družbenih omrežjih pol ure ali več. Praktično vsi so na družbenih omrežjih za zabavo in delitev fotografij in doživetij. Pri tem objavljajo precej informacij, zlasti osebne podatke in slike. Kljub navedbam je objava informacij glede na celotno populacijo zanemarljiva.

Zaupanje v medije in kritično razmišljanje je zelo neenotno, kar se odraža v povprečju, ki je zelo sredinsko. Večina ne preverja informacij. V vsakem primeru so preučevani skupini novice zelo pomembne, četudi hkrati respondenti skoraj enotno ugotavljajo, da so le-te povečini negativne. Novicam tudi relativno zaupajo. Starejši prevladujoče menijo, da mediji izboljšujejo življenje in so z njimi zadovoljni. So tudi mnenja, da je potrebno ovrednotiti informacije in si sam ustvariti mnenje o svetu. Zaradi navedenega respondenti tudi verjamejo, da mediji na njih (kljub veliki izpostavljenosti) ne vplivajo v veliki meri.

Zbirki intervjujev in podatkovna zbirka mnenj respondentov predstavljata veliko možnosti za nadaljnjo analizo, zato vabimo raziskovalce na vseh nivojih, da ju izkoristijo.

VIRI

- Eurostat (2018). Digital economy and digital society statistics at regional level. Dostopno prek: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Digital_economy_and_digital_society_statistics_at_regional_level#Broadband_access
- Eurostat (2017a). Increase in the share of the population aged 65 years or over between 2007 and 2017. Dostopno prek: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_structure_and_ageing#The_share_of_elderly_people_continues_to_increase
- Eurostat (2017). People in the EU - statistics on an ageing society. Dostopno prek: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=People_in_the_EU_-_statistics_on_an_ageing_society
- Ofcom (2018). Adults' media use and attitudes report 2018, UK: Ofcom - Independent regulator and competition authority for the UK communications industries. Dostopno prek <https://www.ofcom.org.uk/research-and-data/media-literacy-research/adults/adults-media-use-and-attitudes>
- Pew Research (2017). Most seniors say they need help using new electronic devices. Dostopno prek: http://www.pewinternet.org/2017/05/17/tech-adoption-climbs-among-older-adults/pi_2017-05-17_older-americans-tech_0-03/
- Rek Mateja, Kovačič Andrej in Milanovski Brumat Kristina (2014): Medijska pismenost 2014 . Slovenija: Fakulteta za medije.
- Rek Mateja in Milanovski-Brumat Kristina (2016): Mediji in predšolski otroci v Sloveniji. Ljubljana: Fakulteta za medije.
- Rek Mateja in Milanovski-Brumat Kristina (2016): Mediji in srednješolci v Sloveniji. Ljubljana: Fakulteta za medije.
- Rek Mateja in Milanovski-Brumat Kristina (2016): Mediji in osnovnošolci v Sloveniji. Ljubljana: Fakulteta za medije.

PRILOGA - VPRAŠALNIK ZA KVANTITATIVNO IN KVALITATIVNO RAZISKAVO

Prav zares hvala, da sodelujete v zelo kratki raziskavi o medijih in življenju na splošno. Anketa je popolnoma anonimna, vaši odgovori bodo za namene analize združeni z odgovori drugih. Vprašanja nimajo pravih ali napačnih odgovorov. Prosimo za iskrene odgovore.

O raziskavi: Raziskavo izvaja Fakulteta za medije v okviru »Infrastrukturni program Fakultete za medije – zbiranje, vodenje in arhiviranje podatkov o medijski pismenosti« financira Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS – ARRS kot infrastrukturni program. Sredstva (v višini 1,5 zaposlitve) je ARRS zagotovila po pogodbi št.1000-16-2916. Več informacij na www.pismenost.si ali na info@pismenost.si

Prosimo obkrožite odgovarjajočo številko.

Kolikor je mogoče natančno ocenite, koliko povprečno na dan (izberite najbolj primeren odgovor)	8 ur ali več	5 ur	4 ure	3 ure	2 uri	1 ur a 30 min	1 ur a	45 min	30 min	15 min	0 min	Ne vem
... gledate televizijo, video ali filme (posneto ali v živo)	8	5	4	3	2	1,5	1	45	30	15	0	--
... poslušate radijski program	8	5	4	3	2	1,5	1	45	30	15	0	--
... ste v prostoru, kjer je prižgana televizija	8	5	4	3	2	1,5	1	45	30	15	0	--
... uporabljate katerikoli telefon za pogovarjanje	8	5	4	3	2	1,5	1	45	30	15	0	--
... uporabljate mobilni telefon za vse namene skupaj	8	5	4	3	2	1,5	1	45	30	15	0	--
... berete revije, časopise in ostale tiskane medije v papirni obliki	8	5	4	3	2	1,5	1	45	30	15	0	--
... igrate video igre kjerkoli (na računalniku, tablici, GSM ali konzolah)	8	5	4	3	2	1,5	1	45	30	15	0	--
... uporabljate računalnik/tablico za delo (ne za zabavo)	8	5	4	3	2	1,5	1	45	30	15	0	--
... uporabljate računalnik/tablico za vse namene skupaj	8	5	4	3	2	1,5	1	45	30	15	0	--
... ste prisotni na internetu	8	5	4	3	2	1,5	1	45	30	15	0	--
... ste prisotni na družbenih omrežjih (Facebook, Twitter, Instagram, Viper, Pinterest...)	8	5	4	3	2	1,5	1	45	30	15	0	--

Koliko tekstualnih sporočil v katerikoli obliki na telefonu/računalniku ali tablici (SMS, mail, facebook...) dnevno pošljete *	Več kot	100	50	30	20	15	10	5	3	1	0	--
	100											

Odgovarjajte le če uporabljate družbena omrežja (Facebook, Instagram ali podobno)... Spodaj so navedene nekatere vsebine, ki si jih ljudje lahko delijo preko družbenih omrežjih ali spletnih strani. Ali ste že objavili? (obkrožite po en odgovor v vrstici)	Z veseljem	Imel sem nekaj pomislekov, vendar sem kljub temu objavil	Ne objavljam tega	Ne vem
Ime in priimek	1	2	3	--
Informacije, kaj delate zadnje čase	1	2	3	--
Informacije, kako se počutite na splošno	1	2	3	--
Fotografije s potovanj, doživetij	1	2	3	--
Fotografije v provokativni pozi (pomanjkljivo oblečeni, z alkoholom, drogami ali podobno)	1	2	3	--
Osebne podatke (na primer ime, priimek, mail, če imam s tem ugodnost pri nakupu ali dostop)	1	2	3	--
Fotografije/video drugih, ko sem jih ujel delati nekaj nenavadnega, zabavnega	1	2	3	--
Svoj selfi (video samega sebe, ki ste ga sami posneli)	1	2	3	--

Ali imate dostop interneta:

1. Da, neomejen dostop do interneta (na primer preko linije doma)
2. Da, vendar omejen dostop do interneta (zakupljene količine npr. mobilni telefon)
3. Povečini nimam dostopa do interneta
4. Ne želim uporabljati interneta
5. Ne morem uporabljati interneta

Katere vrste telefon uporabljate:

1. Pametni telefon z internetno povezavo
2. Pametni telefon brez internetne povezave
3. Preprost oz prilagojen telefon brez internetne povezave
4. Ne želim uporabljati telefona
5. Ne morem uporabljati telefona

V kolikšni meri se strinjate z naslednjimi trditvami	1 Sploh se NE strinjam	2	3	4	5 Popolnoma SE strinjam	Ne vem
Dokler medij nudi novice/zabavo, ni pomembno, kdo je lastnik ali kako je financiran.	1	2	3	4	5	--
Ko gledam televizijske novice, navadno verjamem temu, kar vidim.	1	2	3	4	5	--
Ko berem novice v časopisu, navadno verjamem temu, kar preberem.	1	2	3	4	5	--
Ko gledam spletne strani, navadno verjamem temu, kar preberem ali vidim.	1	2	3	4	5	--
Na družbenih omrežjih (npr. Facebook) navadno verjamem temu, kar preberem ali vidim.	1	2	3	4	5	--
Na svetovnem spletu ali družbenih omrežjih vedno preverim namen in verodostojnost avtorjev spletne strani (lastnik, avtor...).	1	2	3	4	5	--
Internet mi je izboljšal življenje.	1	2	3	4	5	--
Mobilni telefon mi je izboljšal življenje.	1	2	3	4	5	--
Novi tehnološki pripomočki so zelo koristni.	1	2	3	4	5	--
Slovenskim medijem zaupam glede informacij	1	2	3	4	5	--
Mediji imajo velik vpliv name.	1	2	3	4	5	--
Če bi imel več denarja, bi bilo moje življenje boljše.	1	2	3	4	5	--
Zelo dobro vidim	1	2	3	4	5	--
Zelo dobro slišim	1	2	3	4	5	--
Sem telesno aktiven	1	2	3	4	5	--
Internet znam dobro uporabljati	1	2	3	4	5	--
Veliko sem v stiku z mlajšimi (otroci, vnuki...)	1	2	3	4	5	--
Večkrat sem osamljen/a	1	2	3	4	5	--
Veliko sem v stiku s starejšimi	1	2	3	4	5	--

Spol	ženski	moški				
Letnica rojstva	_____					
Kraj bivanja	mesto	podeželje				
Vaša dosežena stopnja izobrazbe	osnovna šola ali manj	srednja ali poklicna šola	višja šola ali več			
Zaposlitev	invalidsko upokojen	Trenutno nezaposlen	poln delovni čas	polovičen	Upokojen	Drugo
Prva številka vaše poštne številke bivanja (na primer za Ljubljano vpišete št. 1)	_____					
Število oseb v gospodinjstvu	_____					
Ste morda vključeni v katero društvo?	_____					
Opombe:	_____					

Hvala za sodelovanje!

Dodatna vprašanja za osebni intervju (pogoj izpolnjena anketa)

Hvala, ker sodelujete v raziskavi o medijih in življenju na splošno. Pogovor bo trajal okvirno 10-30 minut.

Zaradi prepisa pogovora v tekst s čimer bomo lahko zapisali vaša cenjena mnenja vas prosim za privoljenje, da se pogovor snema. Posnetek se bo hranil izključno do konca opravljene analize oz. največ 3 mesece po izvedenem pogovoru. V pogovoru in analizi ne bomo uporabljali imen ali katerikoli drugih informacij, ki bi vas lahko identificirale. Vaši odgovori bodo za namene analize združeni tudi z odgovori drugih. Vprašanja nimajo pravih ali napačnih odgovorov. V kolikor ne želite odgovarjati lahko vedno z odgovarjanjem zaključite. Prosim za iskrena mnenja.

- 1) Sklop medijev na splošno:
 - a. Katere medije konkretno najbolj pogosto (navede imena sam, na primer POP TV...) spremljate za vsako skupino
 - i. TV
 - ii. Radio
 - iii. Revije
 - iv. Internet)
 - b. Ali vam mediji pomagajo in vam izboljšujejo življenje? Bi bilo življenje brez medijev boljše ali slabše?
 - c. Če da, kateri vam najbolj izboljša življenje?
 - d. Kateremu bi se najtežje odrekli?
 - e. Kaj bi po vašem mnenju morali mediji še narediti, da bi še več spremljali medije?
- 2) Ali spremljate novice preko medijev? Če da:
 - a. V kolikšni meri spremljate dnevne novice?
 - b. Ali verjamete novicam v medijih?
 - c. Ali se vam zdijo novice povečini negativne ali pozitivne?
 - d. Ali si iz novic lahko ustvarite pravo sliko o življenju?
 - e. V kolikšni meri verjamete novicam?
- 3) Ali imate profil na družbenem omrežju? Če da:
 - a. Ali je ta profil pod vašimi resničnimi podatki (ime, priimek, slika)?
 - b. Ga tekoče posodabljate – objavljate novice, dogodke?
 - c. Ali imate odprt kakšen profil, kjer ne navajate resničnih podatkov?
 - d. V kolikšni meri vam družbena omrežja izboljšujejo vaše življenje?
 - e. Kolikokrat dnevno preverite sporočila na omrežjih?
 - f. Ali se vam zdi zbiranje objavljenih podatkov o vas in uporaba podatkov na primer Facebooka za namene prodaje sporno?
 - g. V kolikšni meri verjamete, da ste anonimni na družbenih omrežjih?
- 4) Uporaba spleta:
 - a. Koliko uporabljate splet in za kakšne namene?
 - b. Ali kupujete preko spleta?
 - c. Ali delite informacije na spletu? Kakšne in kako pogosto?
 - d. Ali se vam zdi da je zasebnost dobro varovana na spletu?
- 5) Ali bi še kaj dodali v povezavi z vašim spremljanjem medijev?